

GAHCHO KUÉ PROJECT
NDÈ XÌDÌCH'À NÀOWO WEGONDI

YATI DEZHÌLÈA K'È ÀTL'È

NÌHTL'È AYÌ WEYÌ WHELA

WEK'ATAA

NÌHTL'È

AKWELÒ.....	1
WEGHÀ EGHÀLADA WEGONDI	1
NÌHTL'È DEZHÌLÈA K'È ÀTL'È	4
NDÈ EYITS'Q GOXÈ EDÀGÒT'EH-SQÒMBA HOHLÈ NÀOWO WEGONDI	5
TI, TÌA EYITS'Q LIWE	6
Tì Yagòla.....	6
Ndè Goka Tì Edànahtso	6
Lìwe	7
EKWÒ EYITS'Q TICH'AÀDÌÌ LADI.....	7
EDÀNÌ DQNE GIXÈ GÒ?Q	7
Dqne Edàtlq.....	8
La eyits'q Sqòmmba Hohlè	8
Nìhtl'èkò Ts'qhk'e eyits'q Asì Hoghàgetq.....	8
Hotì Ets'enda.....	9
Dqne Nàowo.....	10
LA EDÀNÌ WEGAHT'Ì.....	11
HAZHQ T'À	11
SQÒMBAK'È EGHÀLAEDÈ GITS'ÀHODI.....	11
EDÀNÌ LAMÒQKWE HAGELE	15
Akweì: Lamòqkwe Nìt'ì Weghat'ì Agehì	15
Nàke T'à: Lamòqkwe Nìt'ì Hazhe.....	15
Tai T'à: Lamòqkwe Nìt'ì Nàgehde.....	16
Dì T'à: Sqòmmbakwe eyits'q Lamòqkwe Lak'a Nègele.....	16
Sìlì T'à: Lamòqkwe Lak'a Nìzhe, Ahsì Ts'ò Agehì eyits'q Gìghò nàedì	16
EDÀÌWHA TS'Q EGHÀLAGÌDE HA	17
EDÀNÌ ASÌCH'ÌÌ LÀITL'Ì WEGHÀLAGEDA	20
Sqòmmbak'è Ts'q Asìch'ìÌ Làatl'ò.....	20
Ndè Wet'aà-le	20
Kwech'ìì	21
Kwe Wek'enàetse Ts'q Tì Ch'ìì.....	21
Lamòqkwe Nìt'ì Seèì	21
Kwe Wek'enàetse Ts'q Tì Ch'ìì	21
Wet'à Eghàlagìde Goht'q eyits'q Nàedìì	22

Asùch'ù Łààtł'o	22
DQNE EGHÀLAEDÈ	22
La	22
Nìhtł'è Seghwhò	23
Edàat'eh Dqne Eghàlagide eyits'q Edàni K'egzehe	24
Eghàlagide K'è Gits'adi eyits'q Asù Edàtlò Gigha Whela	24
Eghàlagidedò	25
La Gìqzhe eyits'q Asù Gits'q Hohłè	25
TI WEXÒEDI	26
Emòqch'qò Hohłè eyits'q Tì Hæzò	26
Eghàlagide Nìh Edàni Tì Wexòegihdì Ha	27
Tì Wexòedì Tì	27
Ndè Weyìgò?aa Ts'q Edàni Ndèti Wexòedì Ha	27
Lamòqkwe Wek'enàetsekò Ts'q Tì Etł'ì	27
Eghàgide K'è Ts'q Tì Hàetł'ì Wexòedì	27
Wedàetł Gha eyits'q Ndè Nàeshe Gha Tì Hàetł'ì Wexòedì	27
WEDÀETŁ GHA EYITS'Q NDÈ NÀESHE GHA	28
La Gonądą Wherq	28
Edàni Wedàetł eyits'q Ndè Nàeshe Weghàlageda Ha	28
EDÀNÌ NDÈ WEXÌIDI HA	30
EKWÒ	30
Edàni Ekwò Wet'azà	30
Ekwò Edàni Asù Wet'à Wexòeza	30
Ekwò eyits'q Gahcho Kué La	31
KENNADY TÌ YÌ TI EDÀNAHTSO EYITS'Q ŁIWE	33
Wegondì	33
Kennady Tì Yì Edàni Tì Wexòedì Ha	33
Kennady Tì Yì Edàni Tì Wexòedì Ha	34
Kennady Tì Edàni Teè Tich'aadì Nàdè Wexìdì Ha	35
Kennady Tì Yì Łiwe eyits'q Łiwe Adł Nàdè	36
Kò Hohłè eyits'q La Wek'e Eghàlagide	36
La Wedàetł 36	
KENNADY TÌ WE?QTS'Q EDÀNÌ TI EYITS'Q ŁIWE WEXÌIDI HA	37
Tì Netłq K'etł'ò	38
Tì Netłq-le K'etł'ò	38
Tì Idoo Ts'q K'etł'ò Tì Wexìdì	39
Tì Įzhì K'etł'ò Edàni Teè Asù Nàdè Įda Whagots'q Wexìdì ha Nìi	39
Įda Whagots'q Edàni Teè Asù Yàeshe Wexìdì Ha	40
EDÀNÌ NÀTS'EDÈ-SQÒMBA HOHLÈ T'À GOXÌIDI	41

IDA WHAGOTS'Q EDÀNÌ NÀTS'EDÈ DQNE NÀOWO EYITS'Q SQÒMBA HOHLÈ	
GOXÌIDI	41
La eyits'q Sqòmba Edets'etsì	41
Dqne Edàtlq Eghàlagide	42
Asì Defi Àtì'è	43
Kòta Dqne Edegha Eghàlagide	43
Government Sqòmba Degetsì	43
ÌÈOTÌ EYITS'Q KÒTA HAZHQ ÈLEXÈ NÀGEDÈ	43
EDÀNÌ DQNE KÒTA NÀDÈ EYITS'Q KÒTA YAGÒLA ŁADI	44
WEXÒEDI EYITS'Q EDÀNÌ WEGHOTS'ÈDA	45

WEGONDI HAZHQ DEK'EHTL'È

Wegaht'ì 1	Gahcho Kué Laà k'è	2
Wegaht'ì 2	Kennady Tì Tì-dè Gots'q nìlì	3
Wegaht'ì 3	Edànì sqòmbak'è wegaht'ì	12
Wegaht'ì 4	Eghàlagide k'è	13
Nìhtl'èchì 5	Ndè Weyìgòza Dì Hanì Weghàlada	15
Figure 6	Bathurst, Ahìak eyits'q Beverly Xo Tat'è Ekwò Edàtlq Naeza	32

AMÌ NÌHTL'ÈCHÌ YIHCHÌ

Nìhtl'èchì 1	Kennady Tì Lamòqkwe Nìt'ì	5
Nìhtl'èchì 2	Kennady Tì Hohlè Kwe Hanì Wegaht'ì	18
Nìhtl'èchì 3	Adì Emòqch'q eyits'q Adì Kò Yàgìtsì eyits'q Tì Hagezq	18
Nìhtl'èchì 4	La Edajcho Wek'e Eghàlagide Hq't'ì Wegaht'ì	19
Nìhtl'èchì 5	La Weghq Nàxòt'e Dè Ndè Weyìgòza Weyì Nàgeht'ì Ha Edànì wegaht'ì Ha eyits'q Wedàetì Ha Ndè Mòhdaà Dì Hanì Wegaht'ì Ha	19
Nìhtl'èchì 6	Kennady Tì Achì Weyì Nàgìht'ì Tì'axqò Dì Hanì Weghat'ì Ha	20

AKWELÒ

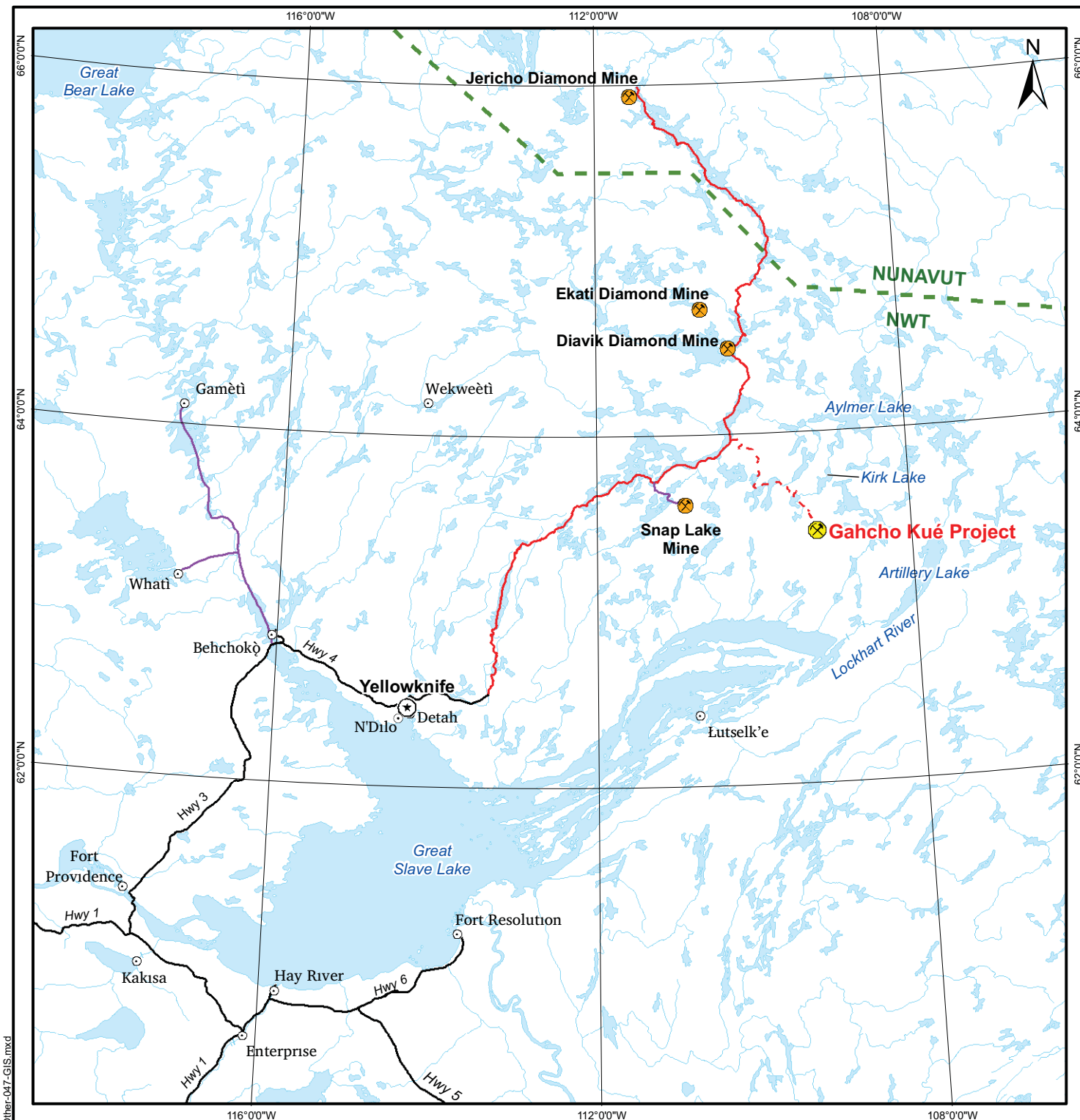
De Beers Canada Inc. (De Beers) Gahcho Kué la gehtsì ha gìwq, 280 km Sòmbak'e, Edzanèk'e ts'q gozò eyits'q 140 km Łits'ohk'è ts'q gozò. De Beers Canada k'ezhì gha dè, sòmbak'è tai gits'q ade ha. Edzanèk'e Snap Lake eyits'q Victor La Ontario gozò. Edzanèk'e sòmbak'è nàke gohlì, Diavik Diamond Mine eyits'q Ek'atì Diamond Mine (Wegaht'ì 1).

Dì la Kennady Tì gozò, Lockhart River ts'q ndèhnìlì tì nechà-lea ts'q hàlì. Kennady Tì chik'ènjhts'ù ts'q hàlì, tì nechà-lèa ts'q, Kirk Tì ts'q eyits'q Aylmer Tì ts'q hàlì. Aylmer Tì Lockhart Ndèhnìlì tanì ts'q hàlì. Lockhart Ndehnìlì Tìndeè chik'è k'àmbatsòò ts'qhk'è ts'q hàlì. (Wegaht'ì 2)

Dì la ajoneh nàke xo ts'q hohlè ha, Kennady Tì mōhdaà hagezq sù wexè nàetà, eyit'axqò tì got'f'à ts'q sòmbakwe nìt'ì hagele ha dōne gik'e eghàlagide ha. 11 xo ts'q ndè weyìgòza tai ts'q sòmbakwe hagele ha. Sòmbakwe hazhō hagìla dè, la weghō nàxòt'è ha. Kò hazhō nàezhe ha eyits'q ıda nàgewa ha hanì-le dè kwe whet'f'ì yì nàgele ha, eyits'q Kennady Tì achì tì weyì nàgeht'f'ì ha. Kennady Tì wedaàtq t'axqò ek'èdì honqdaots'q ek'ètai xo t'axqò tì edàtq weyì wet'f'ì ılè sù ts'q anade ha.

WEGHÀ EGHÀLADA WEGONDI

Dì la hohlè ha, Edzanèk'e ts'q eyits'q ıda Federal government ts'q ndè k'e eghàlats'èda nìht'f'è De Beers geèke zq t'f' gıqzhe ha. De Beers ndè k'e eghàlagide gha nìht'f'è gıqzhe kwe, government dı hanı wegondi geèke, ahsì ndè tsıwı ha hōnı gedı t'f' De Beers weghō nìht'f'è gehtsì zq t'f' ha. Ndè xıdich'aà weghō gōndı nìht'f'è hohlè weyì hazhō gōndı dek'èt'f'è.

Ndè Njìtìe k'è

- Gahcho Kué Project
- Sombak'è Gòzò
- Edanè gha Kòta-dè
- Iàa dọ lọ nàdè
- Tjì-dè
- Xo Tjì Goj
- Tjìbitt-Contwoyto Xo Tjì
- Xo Tjì K'è
- Tjì Njìj
- tì whehtọ
- Edzanè/Mọlaenè t'jì njìt u

NOTES

Base data source: The Atlas of Canada

GAHCHO KUÉ PROJECT

Gahcho Kué Laà k'è

PROJECTION:
Canadian Lambert Conf. Conic

DATUM:
NAD83

Scale: 1:3,500,000
50 25 0 50
Kilometres

FILE NO:
P-Other-047-GIS

DATE:
December 14, 2010

JOB NO:
09-1365-1004

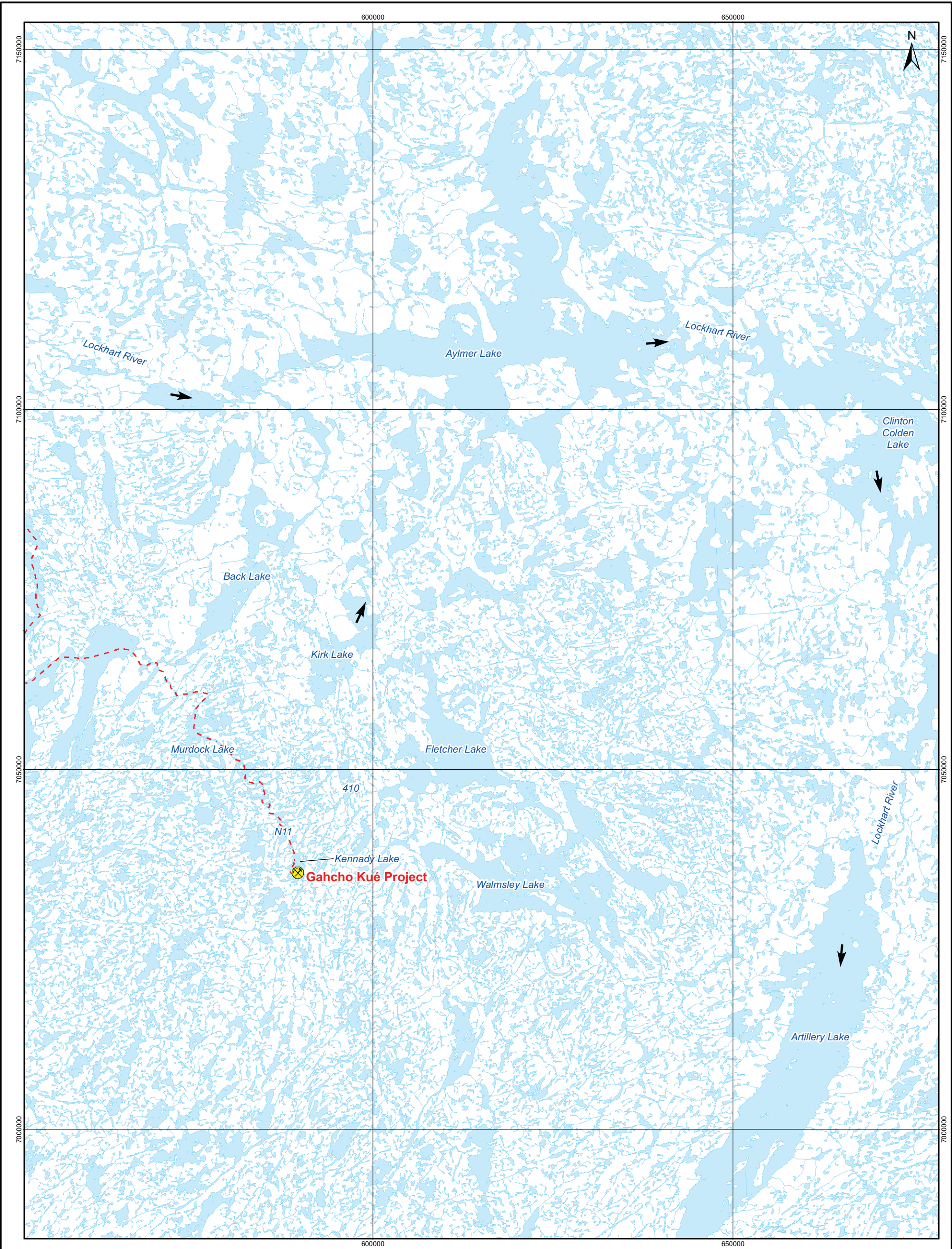
REVISION NO:
1

OFFICE:
GOLD-CAL

DRAWN:
CW

CHECK:
AL

Wegaht'j 1

Ndè Nḡtḡè k'è

- Gahcho Kué Project
- Xo Tḡh K'è
- Tḡ Nḡḡ
- tḡ whehtḡ
- tḡ k'ett'ò k'e

NOTES
Base data source: National Topographic Base Data (NTDB) 1:250,000

GAHCHO KUÉ PROJECT			
Kennady Tḡ Tḡ-dè Gots'ò nḡḡ			
PROJECTION: UTM Zone 12		DATUM: NAD83	
Scale: 1:500,000 0 2.5 5 10 Kilometres			
FILE No: P-Other-046-GIS		DATE: December 14, 2010	
JOB NO: 09-1365-1004	REVISION NO: 1		Wegaht'ḡ 2
OFFICE: GOLD-CAL	DRAWN: CW	CHECK: AL	

I:\CLIENTS\DE_BEERS\09-1365-1004\maps\18_other\Project-description\P-Other-046-GIS_Tlcho.mxd

The Mackenzie Valley Impact Review Board edàtlq eht'a kòta dōne xè legèadi, Sòqmbak'è, T'èrehdaà, Łitsohk'è, Įdàkò eyits'q Behchokò, dı la weghq dōne edàgıwq hōnı gedı t'à dōne tah k'egèadè, eyits'q ndè tsıwı ha dè, ayı t'a danahk'e gıghq nànde weghq dōne dagehke. Dı wegondı hazhq nàgehtsı t'axqò, ndè xıidich'aà weghq gondı nàgehtsı weyı dek'ètl'è agele ha.

Dı ndè xıidich'aà weghq gondı nàgehtsı xè Gahcho Kué la ghàgeda ha gehkw'e sı Tatı Zaà 2010 k'e akq gots'q gıghada ha nègıhchı. Dı dōne dehkw'e sı, Mackenzie Valley Environmental Impact Review Board dı dōne la k'e negogıwa. Dı dōne dehkw'e sı ndè xıidich'aà weghq gondı gehtsı t'à deèzq wegondı gho geèke t'à Sòqmba nàazhe Zaà 2011 k'e nıhtl'è ładı agıla xè nıhtl'è negıhchı. Achı dı wegondı k'e nıhtl'è ładı agıla xè Sadatq Zaà 2012 k'e adı seè kwe lè lanı ts'q nàgehde sı k'è eyits'q ası ładı adle t'à ıda wha gots'q ndè xııdı ha-le gedı xè adı ası deyınàgele kò ts'q sı wexııdı ha-le.

Gahcho Kué Ndè Xòegıhdı Gha Dehkw'e sı, 2010 k'e ndè wexòedı gha nıhtl'è nègıhchı sı weghq nànegıde ha, 2011 eyits'q 2012 xo k'e achı gondı deèzq weta nàgıq xè dōne sı gık'e goınde eyits'q kòta dōne xè legèadi hò weghq dagogèakè. Dı hazhq gıghq nànegıde t'axqò, dōne dı la gha dehkw'e sı government ts'q yatı negıza ha, ahsı dı la wexè hòewı ha dıle nıı gedı t'à weghq dareèke ha, eyits'q hagıwq dè ayı edàtlq t'a agele ha.

NıHTL'È DEZHİLÈA K'È ÀTL'È

Ndè xıidich'aà weghq gondı nàgehtsı gha weghq dı nıhtl'è dezhilèa k'è àtl'è hqt'e. Eyits'q dı nıhtl'è 2011 eyits'q 2012 ładı agıla sı edànı ası deèzq wek'e eghàlagında weghq sı dek'enegıtl'è. (eyı nıhtl'è hazhq efexè whela sı 11,000 nıhtl'è hqt'e). Eyıt'a, dı nıhtl'è dezhilèa k'è àtl'è sı ası mōhdàa zq ghq gondı hqt'e, dı la wegondı eyits'q edànı ndè xııdı ha hōnı wek'èashq ha dahwhq dè, nıhtl'è hqt'ı hōlı sı wek'e yahtı. 2011 wegondı eyits'q 2012 gondı deèzq dek'enegıtl'è sı. Dı wegondı tatı wek'èashq ha dahwhq dè, Mackenzie Valley Environmental Impact Review Board gıts'q satsq wet'a ets'eètl'è t'a dı wegondı wek'ata ha dıle (<http://www.reviewboard.ca/>).

NDÈ EYITS'Q GOXÈ EDÀGÒT'EH-SQÒMBA HOHLÈ NÀOWO WEGONDI

Dii la Kennady Tì gozò, eyù wemqò ts'ò tìà lq hazhò elets'ò hàlì gohlì. Dechìla eyits'q hòezi k'e elets'ò gojwalèa gozò hòt'e. Dii la Kennady Tì mghdaà tì hagezò ha hòt'e neèt'à, ahsì tì wexìdì ha hòni ghwò t'à sù gigha wet'azà hòt'e (nìhtf'èchì 1). Eyixè, dqne edzanèk'e nàdè ekwò sù gigha wet'azà neèt'à edàni ekwò akq k'ezaa gik'ezhò ha wet'azà. Dii la wexè hòjwo dè dqne lq ginìgehhtf'è ha wet'à sqòmba hòhlè nàowo ladi ade ha.

Nìhtf'èchì 1 Kennady Tì Lamòkwe Nìt'ì

TI, TÌA EYITS'Q LIWE

Tì Yagòla

Kennady Tì Lockhart dehnìlì ts'q haìlì hót'e, eyits'q tì ts'q haìlì, eyì tì mōhdaà wìzì gohlì-le. Kennady Tì ts'q chik'è ts'qhk'e ts'q tì haìlì, eyits'q tì nechà-lèa ts'q haìlì, eyì tì hazhò elèxèts'q haìlì hót'e. Eyì tì 410 tì ts'q haìlì, eyit'axòò Kìrk Tì ts'q haìlì. Eyits'q, Aylmer tì ts'q haìlì, eyì tì Lockhart ndehnìlì tanì ts'q hót'e (wegaht'ì 2). Lockhart ndehnìlì ts'q chik'è-k'àmbatsò ts'qhk'e Tìndeè ts'q haìlì.

Kennady Tì ndè k'e 8.15 gòechì hót'e. Ndè yìgòza sù 17.7 gòekè hót'e, tagòwhalèa hót'e. Kennady Tì ts'q tì edàtìq haìwì sù ats'q ladi at'ì, Eyè Zaà k'e sù netìq at'ì hanikò, Tòdòda k'e dè sù netìq-le. Kennady Tì eyits'q tì ladi wegà gòwalèa whela sù nechàlèa hót'e, Tì 410 eyits'q Kìrk Tì lanì-le. Eyit'à, Kennady Tì ts'q tì haìwì sù 410 Tì, Kìrk Tì, Aylmer Tì eyits'q Tìndeè sù hòt'ò wexìdì-le.

Ndè Goka Tì Edànahtso

Kennady Tì tì edànahtso sù, eyì tì laìcho wegà whehtò sù, eyì lanì hanaìhtsoh hót'e. Tò t'f'a eyits'q tì yì dui tì tah asì gohlì nayì eyits'q tì yì nayì-le. Dui wegà ahsì tì dezhì hanì-le dè dezhì-lèa wek'ejò. Tì edànahtso dezhì-lèa ts'edì dè tì asì wetah jwhà while at'ì-le. Tì jzhì lanì ts'edì dè, tì nezì wenieht'ì ts'edì ats'edì.

Tìeh wetsì while eyits'q edikò lanì tìeh dui lak'a wet'à asì enda hót'e. Dui hani Kennady Tì yì netìq-le eyits'q eyileh tì wegà yagola sù lèt'eh lanì eyit'à weyì asì dehshe-le lanì eyits'q eyì tì sù yì hwe lq gohlì-le lanì.

Tì yì eyits'q dehtsòda yì satsò gohlì, hanikò tì yì whacho kwe eyits'q eht'è ts'q at'ì. Satsò edàtìq tì ts'qelì gha wegà asì xèt'sìhdzà hòlì wet'à ahsì asì teè nàdè wexìdì ha hōnì nì gha wexìdìdà. Dui wegà asì xìdìdà sù, sù wet'ahogehzà, teè asì nàdè sù gìghò nàdè ts'ìzò. Eyits'q, satsò yazèa netìq lanì neh hò, tìch'aadì teè nàdè sù hòt'ò wexìdì haà-le, hwe dui hani ts'q ladi at'ì neh ts'ìzò. Kennady Tì satsò wetah edànahtso sù, eyileh tì wegà goìwa-lea xeht'eh. Sòòmbak'è hohlè kwe eyì tì satsò wetah edàatìq gohlì wexogìhdì eyits'q nàdì kwe ladi eyì tì sù wetah gohlì dui hani aluminum, antimony, cadmium, chromium, satsò dekwoo, iron, manganese, mercury, selenium, sliver eyits'q zinc.

Łıwe

Łıwe kaza Kennady Tı nàdè. 1996 2005 ts'ò ıwe ek'èdı ts'ıhchı: ts'èt'ıa, nòhkwe, chub/ıwe detq ts'ahııa, ıwezq, stickleback/ıwetsòa wınołotq, ıhdaa, ıı eyıts'q ıwetsòatlè. Dıı ıwe hazhq weèzq ts'ò ıwetsòa, dohdòrı eyıts'q dohdòrı degoò sıı eyıı tı ts'ògòwa-lèa wegogıhıq.

EKWÒ EYİTS'Q TICH'AÀDİİ ŁADİ

Ekwò Bathurst, Ahıak (Queen Maud), eyıts'q Beverly ekwò hagiıyeh sıı negogıla tı'axqò Kennady Tı gá nàahıa hót'e. 282,000 345,000 gochı ts'ò k'era. Kennady Tı (8.15 km) ndè 0.003 % haıcho ts'ò k'era gha nàetà.

Eyıı nèk'e sıı tich'aàdıı ładı gohlı, hòezi k'e ts'q sahcho, nqdı, nqgeè, nqgha, hòezi k'e ts'q ejıe, dendi, chıh kaza, eyıts'q chıa kaza. Hòezi k'e ejıe chık'è ts'qhk'e Victoria ndı k'e nàdè, hanıkò, sazhı ts'qhk'e k'egera ıle sıı achı akqaget'ı adade. 1995 2005 ts'ò wekwıts'ahk'èa t'á ekwò gıhtà hò, hòezi k'e ts'q ejıe eyıts'q dendi sıı gıazı ıle.

Dqne eyıı nèk'e la hohlè k'e ndè t'aget'ı sıı 35 chıa kaza gohlı gedı, 18 t'ah weghq shèts'etı ha díle. Dıı la gha asıı wedànàts'età hò, det'qcho k'aza 10, chıaıejı 28, tambachıa eyıts'q k'àmba; tıchıa eyıts'q tatsq sıı gıazı.

EDÀNİ DQNE GİXÈ GÒ?Q

Edzanèk'e dqne eghàlagıde sıı ndè ts'q asıı hazhe zq t'á sqòmba yagihtı. Akwewha kwet'ı tsàwò gıghq nàedi zq t'á egenda ıle eyıts'q ıwecho ghq nàgezè, ıwe k'alagedè eyıts'q tsoh geèkwı t'á dqne egenda ıle. Tıeh eyıts'q tıehdò sıı wet'á dıhdè edzanèk'e gıgha wet'azà ıle, 1920 Tıehgohııkq akwelq tıeh gogıhıq. 1890's gots'q kwesqòmba, uranium, radium eyıts'q silver dqne kwe hageta gha dıhdè negıde gots'q dıı hanı kwe wet'azà.

1991 sqòmbakwe nııt'ı wegogıhıq gots'q, sqòmbakwe hagetadq eyıts'q sqòmbak'è gehtıdq dıhdè edzanèk'e eghàlagıde gots'q edànı dqne nàdè gıxè ładı agòjà. Sqòmbak'è eghàlagıdedq ayıha dıı la k'e eghàlagıde sıı t'ah dqne gıgha la gohlı ha, dqne deggha eghàlagıde ha eyıts'q kqta dqne nàgedè gıgha sıı dıı la gohlı ajà. Dıı sqòmbak'è hazhq Diavık, Ek'atı eyıts'q Snap Lake gıla ts'qhk'e tanı ts'ò negıde 2015, eyıtt'axqò sıılaı 10 xo ts'ò ts'ehwhıa la ızhı ade ha.

Done Edàtlq

43,500 done hatlq edzanèk'e nàdè. Tanizò done sòlq agìt'e, 80% kòta nechàlea nàgedè. Sòmbak'è 70% t'ah kwet'l kaza hot'e, eyit'ah 20,000 hot'e.

Done edzanèk'e nàdè sù ats'q kòta ladl ts'ò k'edè, ats'q kòta ladl ts'ò la hageta eyits'q deèrò nezl gixè horò gha ats'q kòta ladl k'edè. Done netlqgò jda nàdè, done edzanèk'e ts'ò tàedè-le lanì. Done sòmba degetsì gha hageta eyits'q asì deti-le gha hageta. Done la gha eyits'q sòmba degetsì gha dihdè edzanèk'e ts'ò tagedè, cheku netlqgò 20's eyits'q 30's gighòd lanì dihdè ts'ò tagedè, ts'eko weèrò ts'ò dözhi t'a netlqgò dihdè edzanèk'e ts'ò tagedè. Edzanèk'e done kòta nechàlea nàgedè sù kòta gojchà ts'ò tagedè Sòmbak'è ts'ò lanì, la gha, nìht'èkò gha, asì deèti-le gha eyits'q whacho kòta nàgedè ha ghwò-le ts'ò.

La eyits'q Sòmba Hohle

Edzanèk'e la ts'ohk'e gha dè la lq lanì wegaht'l. Jda edlàatlq xo ts'ò la deè hohle ha wegaht'l eyit'à done la xèht'e lq hageta ade ha, Deh Cho dashàka nàwhet'i lanì la gha, Edzanèk'e kò yàgohle ha eyits'q Taltson k'ak'otl'i hohle ha hazhò done lq ghwò ade ha. 1998 gots'q la lq ajà, lamòqwe hageta wexè hojwo gots'q la lq ajà, done sòlq gikòta t'ahsì gha la lq ajà.

1999 gots'q edzanèk'e sòmba hohle nàowo ts'ohk'e netlq ajà, hanikò, 2008 t'axòò sù hòt'ò jzhì ajà. Asì nàedi nàowo jdo ajà 2003 xo k'e \$2.2 billion ts'ò 2008 xo k'e \$3.7 billion ts'ò ajà. 2000 2008 ts'ò. Government dui hatlq sòmba gehtsì \$823 million \$1.47 billion ts'ò ajà. Sòmbak'è hazhò edàtlq xo ts'ò sòmbakwe hagele ghò nàget'è ts'ò hazhò 10 billion sòmba gehtsì ha eyits'q government gha tax sòmba gits'ò ade ha gedi.

Hazhò t'à, done edegha eghàlagidedò yagìl sù netlq ajà, mōhdaà whacho dega eghàlagide ha sù wexè hogìhwhò eyits'q Done Sòlq edegha eghàlagide la sù sòmba edegetsì adade. Sòmbak'è hòlì gots'q wet'à done lq wet'à sòmba degetsì ajà xè asì lq t'à hogehwhì ajà.

Nìht'èkò Ts'ohk'e eyits'q Asì Hoghàgetò

Edzanèk'e jdi 10 15 xo gots'q nìht'èkò eyits'q done la xèht'e nàowo ts'ohk'e sù hòt'ò nezl ajà. Nìht'èkòdeè, ajoneh kòta hazhò wegohl ajà, sòmbak'è yagòla sù hanì gohlì eyits'q done la k'e hoghàgetò gha done lq dui hanì la k'e hoghàgetò ajà eyits'q done nìht'èkò aget'l gha sòmba t'à gits'adi netlq ajà. 1986 2006 ts'ò chekoa edàtlq nìht'èkò ghò nàgìt'e sù dì ts'ò netlq ajà. Hanikò, jdi edlàatlq xo gots'q chekoa

nìht'èkò ghò nàget'è neèhò, Sòmbak'è zò ts'q netlò, kòta nechàlea t'ah chekoa lógòò
nìht'èkò ghò nàget'è-le gedì.

Hotì Ets'enda

Dòne hotì egenda ts'edì dè gokwòtah eyits'q gonì t'à awèts'edì. Hazhò t'à hotì
ets'enda ts'edì t'à weghò gots'ende dè, gòet'ì agets'edì eyits'q gokòta hotì egenda
agèts'edì. Nàedik'èzhò nàowo ts'qhk'e eyits'q hotì ets'enda nàowo ts'edì dè, dònè ɬa
whìlet'ì ɬagede, tada t'à, eyàgìlì t'à, nezì shègezhe-le, nezì dewàts'edì nàowo, edàni
k'ehots'èza eyits'q edàni nàts'ede ha ts'ìwò, gonì t'à eyàts'ìlì, kòta gixè asì hats'ehzì,
k'ehòts'ehza eyits'q sònàts'edè. Dì asì hazhò la xìdì, sòmba edàt'q dets'etsì,
nìht'èkò, edàni goxè gozò eyits'q lèot'ì eyits'q kòta ɬets'agedì, dì hazhò elets'ìzò
elèxìdì.

Akìhò, nezì shèts'etì dè wet'à hotì ets'enda eyits'q dònì ghò shèts'ezhe dè sù nezì
ets'enda eyits'q mòlandì yì lani-le wet'à nezì shèts'ezhe. Kòta dònè mòhdaà 75%
dònì zò ghò shègezhe.

Government dì hagedì 1990's gots'q dònè edzanèk'e nàdè ɬwhà ɬade-le ajà, hanìkò,
ɬda nèk'e weèzò ts'q dònè ɬade gedì. Wet'à ts'ejì k'è ts'q eyì tada t'à dònè netlò ɬade.
Wet'à ts'ejì tada ts'edì dè, dì hanì awèts'edì TB, godzehdè goò eyits'q eyì hanì ɬadì
tada.

Edzanèk'e dònè edàni dek'egedì xè edàni shègezhe weghà hanì egenda wexìdì,
mòhdaà nezì mòhdaà nezì-le. Akìhò, t'èkaa hotìgenda-le xè tada gits'q-le lajà eyìxè,
edàni gits'adì gha ɬadì ajà, dì dzeè k'e nehòwo sù asì t'à gits'adì gha netlò ajà xè
edàni dònè gixè gozò sù ɬadì ajà. Hanìkò, Canada k'èzhì edzanèk'e xè nàetà dè, dònè
edzanèk'e nàdè sù netlò eyits'q kòta goìcho-lea t'ahsì dì hanì tada sù netlò. Kòta
nechà-lea sù, ts'eko hotìgenda-la hò kòtì gedò dè wet'à bebì cho wheda sù wet'à
kòtì tada t'à eyàelì àt'ì. Ts'eko hotìgenda-le xè kòtì yedò dè bebì dì hanì tada t'à eyàelì
at'ì. Kòta mòhdaà yagòla 16% netlò hq't'e.

Dònè gizì t'à eyàelì ts'edì dè, mòhda kòtì hanì-le dè kòtì wets'ìhazò hq't'e, wegha
gots'endì, nezì shètì-le, asì wexòza, asìghò xòejì eyits'q ats'q edàni k'ehòza wexè
ɬadì at'ì, dònè mòhdaà edàni nàniwo sù ɬadì at'ì. 1999 2002 ts'q edàt'q dònè dì hanì
t'à eyàgìlì eyàkò ts'q aget'ì-le ajà. Hanìkò, edzanèk'e 1999 2003 ts'q 10,000 dònè ts'q
2.6 dònè hatlò ts'q ɬadegèwì, eyit'à 2001 ts'q hazhò nèk'e gha nàetà ha dè, dònè
edzanèk'e kòta nechà-lea nàdè t'ah sù netlò gha nàetà, Sòmbak'è weèzò ts'q.

Dòne gits'àreèdi-le hò dòne ts'agedi sù wet'à kòta yagòla eyits'ò edàni dòne efexè eghàlagide sù ladi at'i. Edzanèk'e 51% dòne hatò 15 gighòò weezò ts'ò 2004 xo k'e hò dòne sòlì ló gits'àreèdi-le hò dòne ts'agindi, dòne hazhò nàetà ha dè 35% ginàetà.

Dù dzeè k'e edànighò dòne neètlogò hoti egenda eyits'ò dòne kòta nàdè sù edegeèt'i eyits'ò dòne nàowo t'à sònàgedè xè hoti nezì edexogihdi ts'ìzò hoti egenda xè gixè hòzò, wet'à sù dòne netlogò kòtì, nàedich'i, nàxògeghà, asìich'i hagehzi-le, dòne dafegìra eyits'ò dòne gikò while xè tegeèt'i-le lanì gedì. Ìdì honò xo gots'ò la ló ajà gots'ò edàni dòne nàdè gixè ladi ajà eyits'ò dihdè edzanèk'e la ló xè sòmba ló k'et'o ajà gots'ò dòne ló kàra ladi dihdè ts'ò at'i gots'ò dòne asìijì sù ló k'alagedè ajà. Eyits'ò edzanèk'e dòne ló kòtì gedò, nàxògeghà eyits'ò asì ladi t'à weghò nàts'et'èa dù sù, sù netlò ajà. Hazhò t'à, dòne sù hòt'ò kòtì gedò jzhì ajà, dòne sòlì ts'qhk'e t'ahsì.

Dòne Nàowo

1970's gots'ò akwelò ndè k'e eghàlagide weghò gogende ajà gots'ò, ndè xùdì hòmì gedì t'à weghò gogende ajà gots'ò dòne nàowo ladi ade ha hòmì gedì t'à weghò nànegidè. Edzanèk'e dòne sòlì yatì t'aget'i jzhì ajà, hanikò, dòne sòlì yatì dù sù hot'o-le ajà eyits'ò mòhdaà kòta yagòla idoo adade, deyatì nàkè t'ah idoo adade. Edzanèk'e chekoa nìht'èkò at'i, negìchà-lea ts'ò nìht'è loto ts'ò, dòne sòlì yatì gigha ts'atà whela.

Edzanèk'e 2002 2009 ts'ò dòne t'aani nàgezè eyits'ò hìwe k'alagedè rajì eyits'ò kòta mòhdaà sù deezò netlò ajà. Ìnè edàni dònendì sù wet'ahots'ehzà jì sù ladi ajà, dihdè edzanèk'e la ló ajà xè mòlandì nàek'e gohlì ajà gots'ò dònendì t'ats'et'i-le lajà.

LA EDÀNÌ WEGAHT'Ì

HAZHQ T'À

De Beers ndè k'e eghàlagide nìhtl'è hazhò geèkè gòzha dè, Kennady Tì k'e sòmbak'è hohlè ha. Dii la nàke xo ts'ò hohlè ha eyixè dñe Kennady Tì t'á ts'ò sòmbakwe nìt'ı sı, eyı tı mñdaà hagezq t'axqò dè sòmbakwe hagele ha.

Eyıt'axqò dè, dı la ıda 11 xo ts'ò gıghàlada ha, sòmbakwe tı nıt'ı sı hazhò hagele xè lamòqkwe hagele ts'ò gıghàlada ha. Dii sòmbak'è weghò nàxòt'e dè, ndè yì gòza ıle achı kwe nàde weyì nàgeht'ı ha. Eyıts'q kwe nàedè ndè yì gòza ıadı weyì nàgeht'ı ha. Lamòqkwe hazhò hagıla t'axqò, ası hazhò nàezhe ha. Kò hazhò nàezhe ha hanı-le dè ndè yì geht'ı ha eyıts'q Kennady Tı achı tı weyì nàgeht'ı ha. ıda ek'edı eyıts'q honqdaots'ò ek'etaı xo t'axqò eyı tı yì whacho nàt'ı ha.

SQÒMBAK'È EGHÀLAEDÈ GITS'ÀHODI

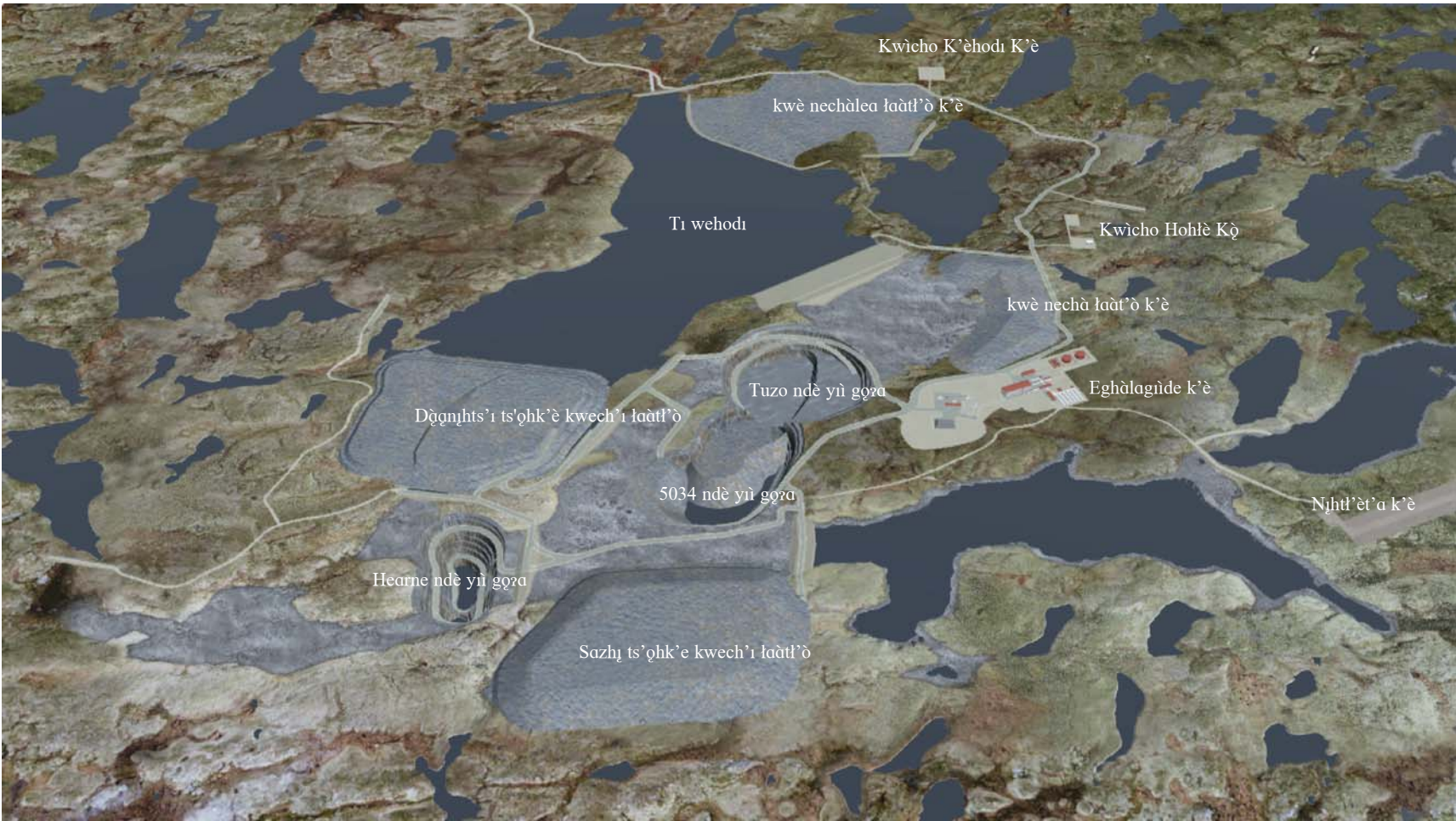
Dii la k'e eghàlagide ha, ayı kò gıwq sı mñdaà hohlè ha (3 eyıts'q 4 wegaht'ı).

Nageètè K'è: Kò goyı nàgeètè ha sı kò 432 dq goyı nàete gha hohlè ha, dñe nàke ıle nàts'ètè kò goyı nàgete ha. Eghàlagide wexè hoıwo ekıyeh, dñe wetat'e whacho nàgetè dè 216 gha k'etł ade ha. Tsòkò eyıts'q edek'enàdets'etse sı gohlı ha, shèt'sezhe kò eyıts'q mbòkàet'è kò, weghò shèt'sezhe whela k'è eyıts'q sònàts'èdè k'è sı gohlı ha. Asıch'ı k'ek'ò sı gohlı ha, wet'à tı eghòzhe sı, wet'à kò nàekwı eyıts'q tıch'ı senàqı kò sı gohlı ha.

Nıhtl'è K'èdıa Wenıhtl'è Kò: Kò gocho yì nıhtl'è k'èdıa sı genıhtl'èkò gohlı ha. Dechı eghàlada gha k'àodeè sı gıgha kò gohlı ha, nàedık'ezhò kò, satsq wet'à ets'eèt'è kò eyıts'q wet'à dñe ts'ò gots'ende kò eyıts'q shèt'sezhe k'è.

Ası segıhwhq kò eyıts'q xeh whela k'ò: Ası segıhwhq kò goyı wet'à eghàlageda mbekhı senàgehı ha. Xeh whela kò sı ıq goyı gohlı ha.

Wet'à k'ak'q etle: 2,825 hanahtso k'akq tıeh t'à etle sılaı t'à sòmbak'è gha k'ak'q ehtsı eyıts'q wet'à kò goyı edı ha. Dñe hazhò eghàlagide ekıyeh wet'à k'ak'q hohlè tı etle ha.

GAHCHO KUÉ PROJECT

Sqmbak'è edaàni hò?o

PROJECTION:
N/A

DATUM:
N/A

NOT TO SCALE

FILE No:
P2011-Other-001-GIS

DATE:
March 21, 2012

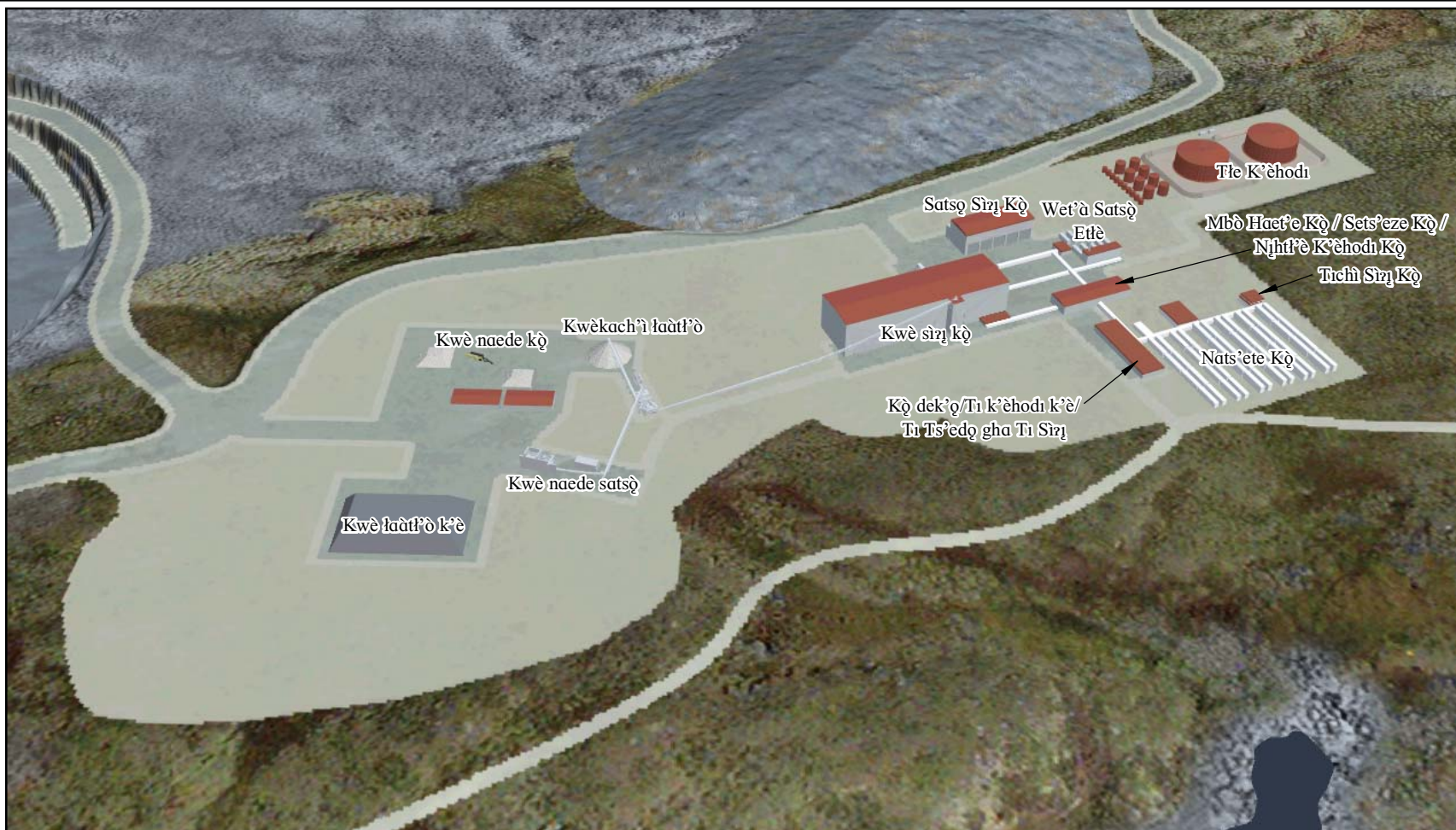
JOB NO:
11-1365-0001

REVISION NO:
2

OFFICE:
GOLD-CAL

DRAWN: CW
CHECK: JF

Figure 3

GAHCHO KUÉ PROJECT

Eghàlagìdè k'è

PROJECTION:
N/A

DATUM:
N/A

NOT TO SCALE

FILE No:
P-Other-002-GIS_TLCHO

DATE:
June 24, 2011

JOB NO:
09-1365-1004

REVISION NO:
2

OFFICE:
GOLD-SAS

DRAWN:
ANK

CHECK:
AL

Wegaht'ì 4

Tłeh Whela K'è: Tłehdò, tłeh, eyıts'q wet'à ts'et'aa wek'e golı whıle agehıřı dı hazhı whela wemqò Emqòch'qò nàwhèt'ıı xè wet'a ası wemıhdaà haıwı haà-le teè whehchı agele ha. Eyıxè, tłehtı nechà edlàatł sı whela ha eyıts'q tłehtı nechà-lea sı weyıı tłehdò, tłehdò k'ara, wet'à ası whek'ò agehı, tłehdò wezqà eyıts'q wet'à ası whek'ò agehı łatł'ı hazhı whela.

Kwıcho Ehk'è Whela K'è: Kwıcho ehk'è eyıts'q ası wet'à ehk'è agehı goht'q akı whela ha eyıts'q sqòmbak'è kò whela chık'è ts'qhk'a daka k'e whela xè akı gehtsı ha.

Tłı Yagòla: Tłı wet'àget'ı hazhı ts'q adı eghàlagıde ts'q nıza ha. Tłı hazhı 10 m haıkò ha, hanıkò, tłı mqhdaà neghò. Eyıxè, tłı mqhdaà ası nechà k'ezhe gha eyıts'q satsòmbekhıı nechà wet'à ndè goyıı gqòza ts'q kwe nechà k'ezhe ha hohlè ha, eyıts'q tłı danıhts'ı ts'qhk'e hohlè ha. Nàts'etè kò, dq k'èadè k'è eyıts'q ts'et'aa nàedè k'è ts'q goıwa whela agele ha.

Ts'et'aa Tłı: Sqòmbak'è hohlè k'è ts'q 1 km sazhı ts'qhk'e ts'et'aa tłı hohlè ha. Ts'et'aa k'è hohlè ha sı 1,620 m haıdoo ha eyıts'q ts'et'aa kaza wek'e nàedè ha dıle hohlè ha. Ts'et'aa gha tłeh sı akı whela ha, tłehtı hazhı wedàedzè xè wemqò Emqòch'qò gohlı xè ndè ts'q haıwıch'aa wet'a ası teè whehchı ha. Ts'et'aa tłı hohlè kwe Kennady Tı k'e, tq k'e ts'et'aa tłı gehtsı xè wek'e ts'et'aa nàedè ha.

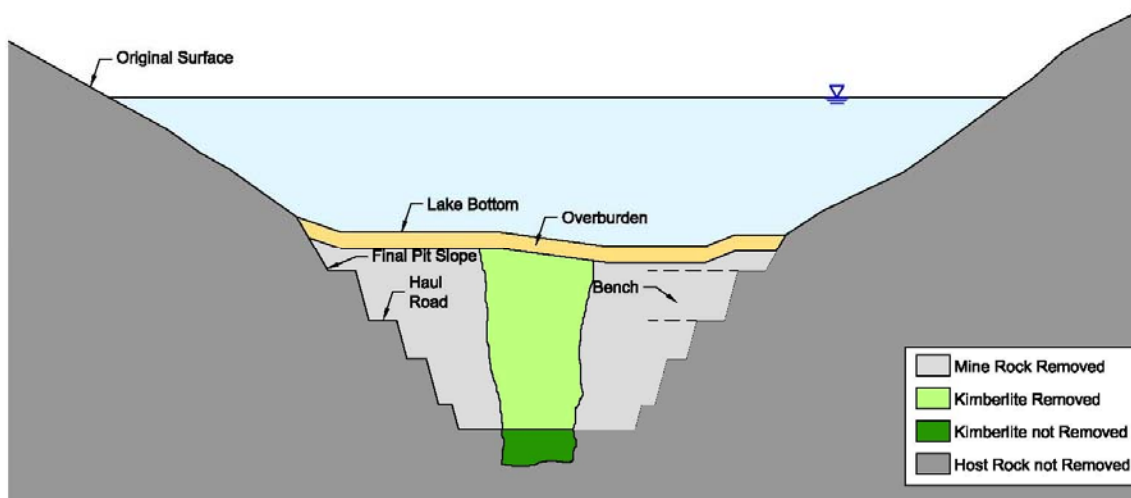
Xq Tłı Wet'àget'ı: Tıbbıtt-Contwoyto ts'q xo tłı 120 km xo tłı nıza wet'àget'ı ha (Wegaht'ı 1). Xo tət'e km 271 Ndendıhahtı ts'q xo tłı hohlè ha, Lake of the Enemy chık'èngıhts'ıh ts'qhk'e xo tłı hohlè ha, akı ts'q sqòmbk'è hohlè k'è ts'q. Dı akı ts'q tłı nıza wet'àget'ı wexèt'eh ha. Kò hohlè ekiyeh 1500 2000 satsòmbekhıı hatł xo tłı k'e eht'ànàede ha, 10 dzatıh ts'q (Edàedzeècho Zaà Det'qcho Zaà ts'q). La wexè hoıwo dè 1,000 1,200 satsòmbekhıı hatł zq eht'ànàede ade ha eyıts'q wedàetı ha ekiyeh dè satsòmbekhıı 110 200 hatł eht'ànàede ade ha. Mbehchıı elıxııla xè tlıhlıba, wet'à ası nàgıhk'è goht'q eyıts'q ası łq kaza sı akı ts'q eht'ànàegıle ha.

EDÀNÌ LAMÒQKWE HAGELE

Akwelò: Lamòqkwe Njìt'ı Weghat'ı Agehı

Akwelò edànì lamòqkwe hàzhe sıı, lamòqkwe njìt'ı t'ah gots'ıhıa, hanı kwe t'ah lamòqkwe wetah gohlı. Kennady Tı yìì lamòqkwe tı njìt'ı gohlı, eyıì hatlò sıı wesòòmbea netlò t'á weghàlada ha, hanıkò, dı gha Kennady Tı wet'á ts'ò wegohlı. Dı lamòqkwe njìt'ı sıı dı hawıyeh, 5034, Hearne eyıts'ò Tuzo (Njìt'èchì 1). Lamòqkwe hàzhe ha dè Kennady Tı hagezò zò t'á ha. Tı hagezò t'axòò eyıts'ò kwe wegaht'ı dè, satsòmbehchıì nechà wet'á kwe k'ele t'á kwe wemòò hazhò ndè hagehge ha. Kwe akwelò weka nàwhet'ı sıı hagehgo ha. Lamòqkwe hanı-le dè lamòqkwe weyıì njìt'ı nıle t'á hazhò hagehge ha. Lamòqkwe weka kwe wet'áà-le hazhò hagıla t'axòò, lamòqkwe njìt'ı wegaht'ı ade ha (Wegaht'ı 5).

Njìt'èchì 5 Ndè Weyùgòza Dı Hanı Weghàlada

Nàke T'á: Lamòqkwe Njìt'ı Hazhe

Ndè yìì gòza agele ha sıı, ndè goka ndè nechà k'e ts'ò yìì gòza agele ha, wet'á ndè got'á nàt'ı haà-le ts'ıgò. Ndè yìì gòza ızhı ts'ò dashàhka lanı wegaht'ı ha, ndè yìì gòza wetat'e satsòmbehchıì kwe hagele ha tıı ızhı ets'ahmò njìt'ı agele ha eht'ànàele ha tıı hohlè ha. Ndè yìì gòza 5034 eyıts'ò Tuzo wıyeh sıı 305 m ndè got'á ts'ò hagòwa ha eyıts'ò Hearne wıyeh sıı 205 m hagòwa weyıì gòza ha gedı.

Lamòòkwe nìt'ì wegaht'ì ajà dè, kwe weyì nàgeh'k'è t'à weyì kwìcho negèle t'à nàgeh'k'e ha. Nàgeh'k'e t'axòò kwe hazhò satsòmbèhchì nechà yì gele t'à ndè got'a ts'ò hagele ha. Lamòòkwe nìt'ì sù hagìla t'axòò wek'enàetse kò ts'ò negìwa ha eyits'ò kwech'ì ahsì negìwa t'à asì gha wet'àget'ì ha eyits'ò wet'à ndè senàgele ha wet'àget'ì ha.

Kwe nìt'ì wetat'e gìghàlada ha, akwelò 5034 eyit'axòò Hearne eyits'ò Tuzo gìghàlada ha. Lamòòkwe 5034 ts'ò eyits'ò Hearne ts'ò hagìla t'axòò, kwe hazhò hagìla sù achì kwe deyì nàgeht'ì ha. Kwe Tuzo yì ts'ò hagele sù 5034 yì ts'ò nàgeht'ì ha eyits'ò kwe wek'enàetse hageht'ì sù Hearne eyits'ò 5034 ndè yì gòza mòhdaà weyì nàgeht'ì ha.

Tai T'à: Lamòòkwe Nìt'ì Nàgehde

Satsòmbèhchì kwe naitò hazhò k'ele mbèhchì kwe k'e nàets'e kò gà ts'ò nèyeht'ì ha. Dì kwe ts'ò kwe wek'ahòta ha, kwe nechà wetah whela dè achì tageèzhì t'à wetah nàgeht'ì ha. Kwe dì hàtsòà ts'ò nàgezhi ha 1.0 eyits'ò 28 mm. Wet'à asì eht'ànàezhe whe k'e negèle ha. Kwe wek'enàetse kò goyì achì kwe edlatò ts'ò wek'enàetse gha wenìdà nàet'ì ha.

Dì T'à: Sòòmbakwe eyits'ò Lamòòkwe Lak'a Nègele

Lamòòkwe lamòòkwe nìt'ì weèzò ts'ò nedà. Dì kwe wek'ahòtò sù wetah nàedi eyits'ò tì wetah gehzì xè ets'àetle agehzì eyì wet'à lamòòkwe hàt'ì. Kwe nèdà t'ah lamòòkwe hazhe kò ts'ò agehzì.

Lamòòkwe hazhe kò, asì wenìht'èchì gìhchì goht'ò whela k'è eyits'ò lamòòkwe hazhe kò sù wexòedi kò goyì t'ah lamòòkwe hagele

Sìlai T'à: Lamòòkwe Lak'a Nìzhe, Ahsì Ts'ò Agehzì eyits'ò Gìghò nàedi

Lamòòkwe nàgehtì t'axòò, sòòmbk'è adì eghàlagide gots'ò lamòòkwe Sòòmbak'è ts'ò negìwa t'à wedaadaa, wexìghìdzà eyits'ò wek'enàetse. De Beers lamòòkwe sù detì-le sù gìghò nàedi ha dè 10% zò gits'òedi ha gedi, De Beers eyits'ò government lamòòkwe edàeti ha gedi t'à gìgha sòòmba gìhzi. Eyì lamòòkwe weèzò whela sù eyìleh nèk'e ts'ò gìghò nàedi ha.

EDÀÌWHA TS'Ò EGHÀLAGÌDE HA

De Beers sòmbak'è k'e eghàlagide ha nıhtł'è hazhò ts'ò esanìle gogedi tł'axòò dè, ıda nàke xo ts'ò kò hazhò gıt'à eghàlagide ha sıı yagıhtsı ha eyıtl'axòò la wexè hòıwı ha. Gık'e eghàlagide ekiyeh, kò hazhò gehtsı ha eyıts'ò Kennady Tı mòhdaà hagezò ha. Adı lamòòkwe gohlı ts'ò tı hagızo tł'axòò dè, lamòòkwe weka ndè gohlı sıı hagewa ha eyıts'ò tł'axòò dè lamòòkwe hagele ha.

Kò hazhò gehtsı tł'axòò dè honòdàets'ò ıle xo ts'ò la k'e eghàlagide ha (1 11 xo ts'ò) ekiyeh lamòòkwe hazhe xè wek'enàetse ha. 1 3 xo k'e sıı, ndè yìgòza 5034 akwelò wek'e eghàlagida ha. Xo 4 k'e, Hearne ndè yìgòza wexè hòıwı ha. Xo 5 k'e, Tuzo ndè yìgòza wexè hòıwı tł'axòò, hazhò ndè yìgòza tı whalèa ts'ò gık'e eghàlagide ade ha. Xo 5 k'e dè, ndè yìgòza 5034 weghò nàxòt'e ha, eyıts'ò xo 8 k'e dè, ndè yìgòza Tuzo wıyeh sıı zò wek'e eghàlagida ade ha. Xo 11 k'e dè, dı la weghò nàxòt'e ha. Hanikò, ıla sòmba wets'òelı gıwò dè ıla gık'e eghàlada ha hòıı.

Dı la weghò nàxòt'e tł'axòò nàke xo ekiyeh, kò hazhò whela ıle sıı ajòneh hòt'ı nàgewa ha eyıts'ò nàedıı kwe deèzò aılal sıı weka asıı teè whehchı adle t'à ndè goyıı ts'ò kwe hagıla ıle ts'ò dı weka negıwa ha eyıts'ò wet'à kwe ts'ò nàedıı ndè ts'ò hàıwıch'aà gha asıı teè whehchı adle ha.

Kennady Tı tı hazhò weyıı dagozò ade ts'ò achı tıa weyıı nàgehtł'ı ha wexè hòıwı ha eyıts'ò xo 12 k'e ts'ò ıda ts'ò ndè senàgele ha. Dı la weghò nàxòt'e tł'axòò dè, ndè yìgòza achı tı weyıı nàgehtł'ı ha dè ıda ek'èdı eyıts'ò honòdàots'ò ek'ètai xo ts'ò agele ha gedi. Kennady Tı yıı tı hazhò weyıı nàgıhtł'ı tł'axòò, k'ona ts'et'aà tıı eyıts'ò kò mòhdaà aèla sıı nàgele ha.

Akò sòmbak'è k'e eghàlagide la weghàlats'eda nàowo hazhò deghà weghàlagida ts'ò gıxòedi ha.

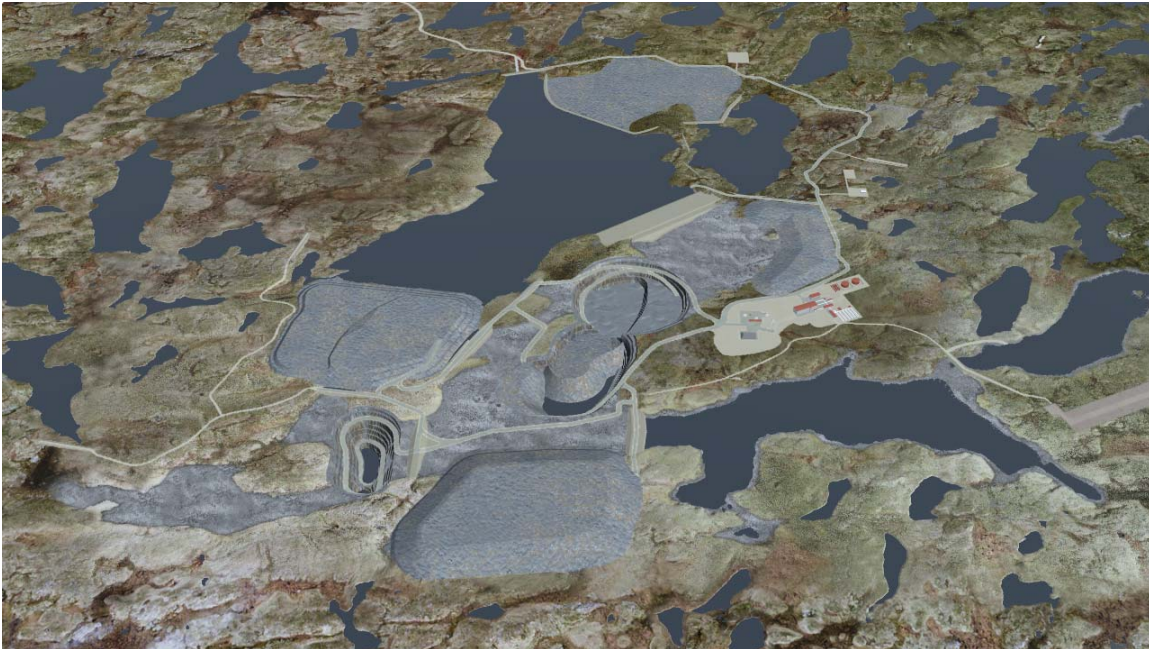
Dı nıhtł'èchı ıda whela sıı, weghà adı eyıts'ò edànı eghàlats'ıde deghà wek'èashò ha naxıgha dek'etł'è (nıhtł'èchı 2 6 ts'ò). Nıhtł'èchı akwelò whehchı sıı, la wexè hòewı kwe Kennady Tı hanı wegaht'ı eyıts'ò nıhtł'èchı nòde whehchı sıı, achı tı hazhò weyıı nàgıhtł'ı tł'axòò eyıts'ò la hazhò weghò nàxòt'e tł'axòò hanı wegaht'ı ha

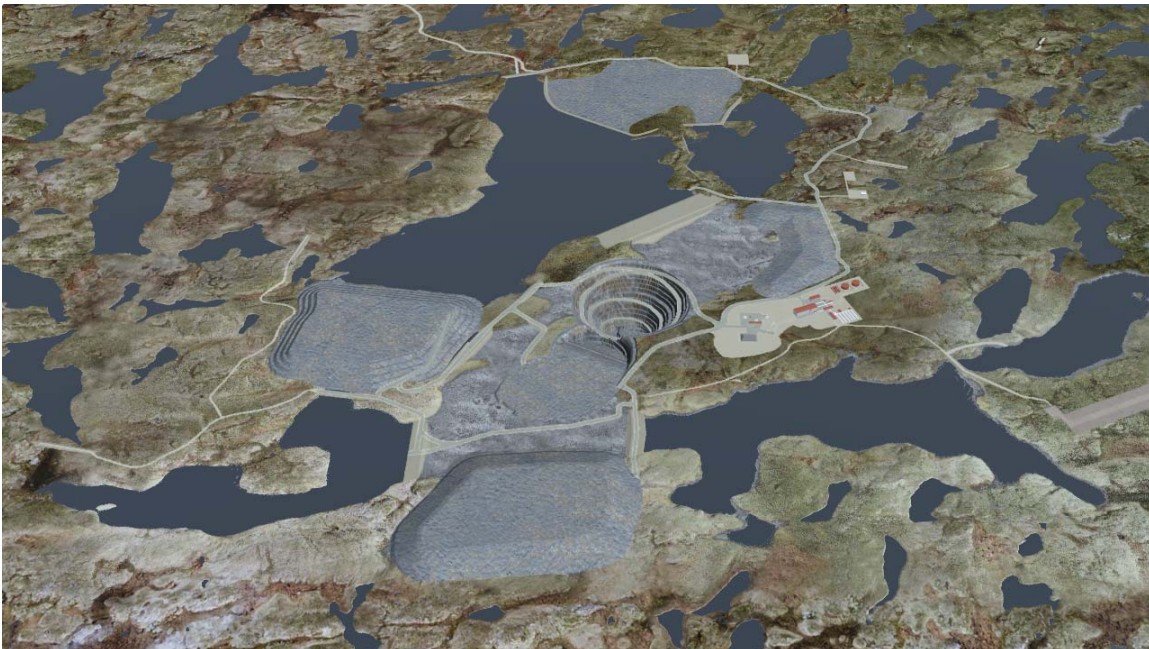
Nìht'èchì 2 Kennady Tì Hoh'è Kwe Hanì Wegaht'ì

Nìht'èchì 3 Adì Emòòch'òò eyìts'ò Adì Kò Yàgìhtsì eyìts'ò Tì Hagezò

Njhtl'èchì 4 La Edajcho Wek'e Eghàlagide Hq̓'ì Wegaht'ì

Njhtl'èchì 5 La Waghq̓ Nàxq̓'t'e Dè Ndè Weyùgòra Weyù Nàgeht'ì Ha Edàni wegaht'ì Ha eyts'q̓ Wedàetì Ha Ndè Mq̓hdaà Dì Hani Wegaht'ì Ha

Nı́htł'èchì 6 Kennady Tı Achı Weyı Nàgıhtł'ı Tł'axqò Dı Hanı Weghat'ı Ha

EDÀNÌ ASIÌCH'II ŁAİTL'Ì WEGHÀLAGEDA

Eghàlagide nı́h ası́ch'ıı kaza łq gehtsı ha .

- Kwe hàzhe ekı́yeh, lamòqkwe nı́t'ı weka kwe gohlı hagı́la dè, wets'q kwe łq ade ha eyıts'q kwe (kwe eyıts'q lamòqkwe nı́t'ı wetah lamòqkwe gohlı-le hanı) hanı hàzhe ha.
- Kwe k'enàetse kò goyı lamòqkwe nı́t'ıı hagı́la tl'axqò, eyı wets'q kwech'ıı łq ade ha.
- Dı hanı la k'e eghàlahòda dè nàedı́ kaza eyıts'q ası́ mòhdaà wets'ahòejı sıı xè eghàlagide neèt'à hanı sıı gohlı ha.

Sqòmbak'è Ts'q Ası́ch'ıı Łaàtl'ò

Ndè Wet'azà-le

Ndè gotł'a lamòqkwe nı́t'ı sıı weka ndè ehtł'è lanı deèzò weka whetł'ı họt'e. Dı ehtł'è sıı, lamòqkwe hagele kwe hagewa zq t'à ha, hagı́la tl'axqò Kennady Tı wemqò Emqòch'qò eyıts'q zèh hohlè ha. Eyıts'q achı ehtł'è weyı nàgehtł'ı ha dè dı achı

wet'ànàget'ı ha, kwe nàedił kaza wetah gohlı sı ndè ts'q haiwıch'aà dı ehtł'è kwe weka gehtł'ı ha. Dı ehtł'è achı wet'àhot'ı haà-le dè, adı kwech'ıı gehıa sı akq negèwa ha.

Kwech'ıı

Lamòqkwe nı́t'ı ts'q wemòq kwe gohlı hagele sı kwech'ıı hót'e eyıts'q kwe nı́t'ı mòhdaà wetah lamòqkwe gohlı nıle. Dı hanı kwe wet'à tıı hohlè ha, Emòqch'qò eyıts'q zèh sı, eyıxè, kwech'ıı lè whekq k'è sı dagoòzq ajà tł'axqò dè dı hanı kwe wek'e nàgehtł'ı ha, kwe nechà sı hagele ha. Hanıkò, kwech'ıı hagele sı ndè yìgòza ts'q ıle yì ts'q whetł'ı agele ha (sazı ts'qhk'e kwech'ıı whetł'ı eyıts'q danıhts'ı ts'qhk'e) eyıts'q 5034 ndè yìgòza ts'q. Sazı ts'qhk'e ndè weyìgòza 80 m hadajıdoo ha eyıts'q danıhts'ıh ts'qhk'e 94 m hadajıdoo ha.

Kwech'ıı mòhdaà eyıt'sq sqòmbakwe ts'q qhk'èa nàediłlè lanı haiwı ha dıle. Tı tah adech'aà, kwe dı hanı wetah gohlı-le weka whetł'ı adle ha, hanı-le dè ndè yìgòza yì ts'ehtł'ı nıle.

Kwe Wek'enàetse Ts'q Tı Ch'ıı

Lamòqkwe Nı́t'ı Seèzı

Lamòqkwe haàzha tł'axqò kwech'ıı àela hót'e. Edànı lamòqkwe haàzhe ładı hót'e, eyı lamòqkwe edajıcho ghaà seèzı.

- Kwe nechàgò eyıts'q kwe lè lanı mòhdaà dı hajıcho hót'e 0.25 mm eyıts'q 6 mm. Dı kwe mòhdaà nechàgò wet'à kwech'ıı lè lanı weka negehtł'ı ha hanı-le dè kwech'ıı xè ndè yìgòza 5034 yì gehtł'ı eyıts'q ehtł'è whetł'ı sı xè. Ehtł'è whetł'ı sı łagehtł'ı ha. Kwe nechàgò whetł'ı agele ha sı 30 m hajıdoo ha.
- Kwech'ıı lè 0.25 mm hajıcho hót'e. Dı wetah tı ats'ıla dè deèdò ade ha. Eyıtl'axqò dè wet'à tı hagezq sı ıda sılaı xo ts'q, eyıts'q kwech'ıı seèzı kò ts'q sats'qwe t'á akq negıwı ha eyıts'q 5034 ts'q agele ha eyıtl'axqò Hearne ndè yìgòza yì gehtł'ı ha.

Kwe Wek'enàetse Ts'q Tı Ch'ıı

Lamòqkwe wek'enàetse kò tı t'aget'ı sı achı eyı tı k'enàtl'o adla ha eyıts'q wet'ànat'ı ha. Tı mòhdaà kwe wek'enàetse dè mòhdaà ehtł'è ts'qelè eyıts'q kwe lè sı mòhdaà wets'qelè. Eyıxè sı, tıa ts'q tı whehtq sı mòhdaà ahsı ts'q at'ı sı, achı eyı tı wetahnàgehtł'ı ha hót'e.

Wet'à Eghàlagide Goht'q eyits'q Nàedił

Lamòqkwe gha sòmbak'è k'e eghàlagide nı̀dè, nàedił ı̀q t'à eghàlagide-le eyit'a kwech'ı̀ eyits'q nàedił ı̀q gohlı́ ha-le.

Dı̀ nàedił ferrosılı́con wı́yeh sı́ satsòlè/ejalè wet'à lamòqkwe nı́t'ı́ eyits'q kwech'ı̀ ı́ak'a neyèle hót'e. Dı̀ nàedił achı́ wet'ànàget'ı́ ha neh hò, netlòlea wet'àhot'ı́ ha nı́le neèt'a eyı́ sı́ tı́ch'ı̀ ı́aàtł'ò, kwe nechà ı́agehtł'ı́ k'è ts'ò dehtsòa yı́ ı́agehtł'ı́ ha eyits'q adı́ kwech'ı̀ ı́agehtł'ı́ k'è ts'ò ı́agehtł'ı́ ha. Dı̀ nàedił ferrosılı́con wı́yeh sı́ ı́whà whı́le at'ı́ nèt'a ats'q lamòqkwe hazhe gha wetah agehı́.

Dı̀ nàedił wet'à lamòqkwe hagı́la t'axòq ı́è lanı́ deèdò ade ha-le gha wet'àget'ı́, eyı́ sı́ kwech'ı̀ ı́aàtł'ò k'è ts'ò ı́agehtł'ı́ ha hanı́-le dè ndè yı́gòza yı́ ı́agehtł'ı́ ha.

Tłehdoo eyits'q ası́ nahı́ tłeh wet'à lamòqkwe sı́ hagele eyı́ sı́ achı́ wet'ànaget'ı́ ha gehdzà, hanı́kò, dı́ hanı́ hazhò achı́ wet'ànàhot'ı́ ha dı́. Dı́ hanı́ achı́ wet'ànàhot'ı́ ha dı́ nı́dè, whacho tó yı́ gehtł'ı́ eyits'q whacho whela agehı́ t'à ahsı́ ts'ò nàgewa.

Ası́ch'ı̀ ı́aàtł'ò

Kwech'ı̀ hagego weèzò ts'ò sòmbak'è wek'e eghàlagide ts'q kwe hàzhe eyits'q kwe wek'enàetse k'è ts'q sı́ gohlı́ eyı́xè, ası́ mòhdaà ògehde sı́ gohlı́. Dı́ hanı́ weghò shèt's'ezhe, ası́ netlò goht'q, eyits'q ası́ wets'àhòejı́ gohlı́. Tı́ lanı́ sı́, tłehdoo wezhòq eyits'q wet'à tı́ et'ı́ sı́ wexè. Dı́ hanı́ ayı́ sı́ghàlı́ k'è tłeh kaza hazhò ı́adı́ ts'ò segehı́. Mòhdaà wek'ek'ò ha (weghò shèt's'ezhe hanı́), mòhdaà satsòtò hanı́-le dè daht'òtò yı́ wedàedzè ha eyits'q sòmbak'è ts'q ahsı́ ts'ò nàezhe ha hanı́-le dè achı́ wet'àhòt'ı́ ha sedle ha (akı́hò, ası́ wets'àets'ejı́ goht'q), ası́ mòhdaà ndè t'ah ts'ò yı́ gehtł'ı́ ha, kwech'ı̀ ı́aàtł'ò k'è lanı́ k'e hanı́-le dè kwe ı́è lanı́ nàde k'è ts'ò agele ha.

Dqne nàetè kò 432 dqne akò eghàlaedè xè akò nàgetè nı́dè, tsòtò ts'q tı́ ı́aàtł'ò senahı́ t'à wet'ànàohot'ı́ ha dı́le. Dı́ tı́ wet'àhòt'ı́ ha tı́ wek'enàetse kò ts'ò agehı́ eyits'q nòdè dè, eghàlagide nı́h, kwech'ı̀ ts'q tı́ch'ı̀ sı́ satsòwe yı́ tı́ch'ı̀ haàtł'ò ha. Tsòtò ı́aàtł'ò achı́ ndè ts'ò anade ha.

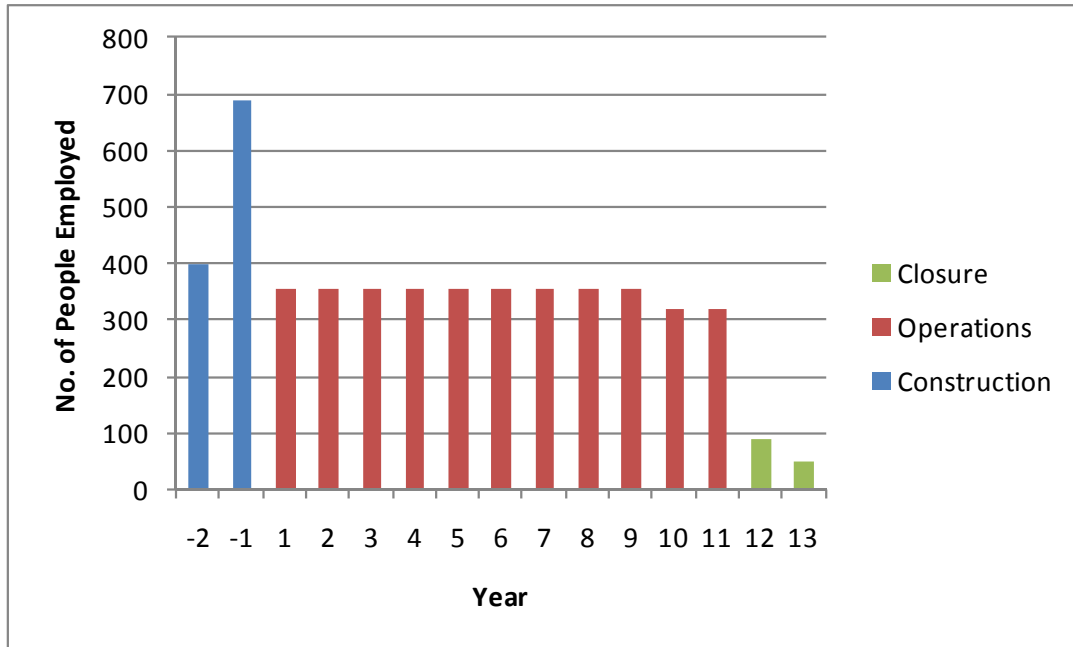
DQNE EGHÀLAEDÈ

La

De Beers xo ı́lè k'e eghàlagide nı́dè, kò gehtsı́ akı́yeh dqne 400 akò eghàlagide ha gedı́ (dqne edàtłò sadzeè eghàlalada ghà dqne ı́lè eghàlada ha nàetà) nàke xo k'e

dqne 690 hatłq eghàlaede ade ha gedı. Dqne dıı hatłq ts'edı sıı akq sqđmbak'è eyıts'q kqta ładı sıı awèts'edı. Sqđmbak'è dqne 432 zq gha hòlł neèt'à hatłq zq akq sqđmbak'è eghàlaede ha dıle.

Kq Hohłè Ekiyeh, Eghàlagıde Ekiyeh Eyıts'q Wedàetł Ekiyeh Xo Tqt'e Dq Edàtlq Akq Eghàlaede Ha

Dıı la sıı łda 11 xo ts'q whezq ha hqıı. Dqne hqt'ı la k'e dehw'e ha sıı 372 ha, dıı dqne hatłq ìta sıı tanı ts'q sqđmbak'è eghàlagıde ha eyıts'q tanı ts'q elehnda eghàlagıde ha eyıts'q dqne mqhdaà Sqđmbak'è sıı eghàlagıde ha.

Lamqkwe nıtt'ı hazhq while ajà dè, sqđmbak'è wedàetł ha dqne 100 hatłq eghàlaede ha, xo 13 k'e dqne netłq-le zq eghàlagıde ade ha, xo 12 k'e k'azł ha. Sqđmbak'è wedàetq t'axqđ ek'edł xo honqdaots'q ek'etaı xo ts'q, Kennady Tı achł tı weyıl nàgehtł'ı ha dqne 20 eghàlaede ade ha eyıxè ndè wexogıhdı nàowo gıttq sıı wexogıhdı t'à eghàlagıde ha, eyıl sıı ats'q wexodedı t'à weghàlada ha.

Nłhtł'è Segłhwhq

Dıı la gha, De Beers dıı hanı eghàlagıde ha gıwq, Snap Lake sqđmbak'è edànı dqne xè eghàlagıde nàowo kaza gohlł sıı wexogıhdı t'à eghàlagıde ha

De Beers Canada Inc. dōne la k'e negèle, Sòmbak'è dōne eghàlagide akq ts'q dōne la k'e negile gıts'q hòelı ha. Dı dōne eghàlaede sıı Snap Lake Mine eyıts'q Gahcho Kué la łak'a dı nàowo ts'adagedı. Edzanèk'e De Beers welah k'e eghàlagide ha dōne nàke kōta gots'q dōne xè kōta eghàlagide ha sıı gıxè. Dōne ı̀dè Tets'ot'ı k'è gonde eyıts'q ı̀hı̀dè Tıchq k'è gonde goxè eghàlagide. Eyıxè, edzanèk'e ts'q dōne edegha eghàlagide sıı goxè eghàlada, dıhdè edzanèk'e la ıq adade xè degha eghàlats'eda la sıı ıq adade ts'ıq hanı sıı la gohı.

Edàat'eh Dōne Eghàlagide eyıts'q Edànı K'eghezhe

La wexè hòıwı kwe, ayı dzeè dōne la xègeht'edq t'a gıgha nezı gıghaında t'ıaxqō De Beers hagedı ha. Edàat'eh dōne la gha et'ahnàgide ha eyıts'q ayı dzeè la elenda nàgele gıgha nezı gedı t'ıaxqō dè hagedı ha. Kō hohlè ekıyeh, dōne hazhq 12 sadzeè ts'q eghàlagide ha eyıts'q nàke dzatah tı'te la ts'q nàgede ha. Dōne sōı dōne nàowo k'e dechıı eghàlada ha nıwq dè eyı gha dzeè wqōt'ı ha dıle, ayı dzeè gıgha sıghalı gedı t'ıaxqō. De Beers sòmbak'è dōne akq eghàlagide ha gogha ts'et'aà nàgehdı ha eyıts'q edzanèk'e adı dōne nàdè ghà akq ts'q dōne la ts'q et'ehnàgızhe ha.

Eghàlagide K'è Gıts'adı eyıts'q Ası Edàtłq Gıgha Whela

Dı la k'e eghàlagide ekıyeh, dōne akq eghàlaede ayı ası edàtłq gıwq gıgha ts'atà whela ha. Dı gha akq ası wedànàgeta k'e eghàlagide xè akq nàgedè sıı t'a akwelq kō hohlè hq'te, eyıts'q dōne deèzq gohı dè gha sıı neh. Whalèa ts'q, kō hohlè ts'q dōne nàke ı̀dè kōa nàgete ha. La wexè hòıwo t'ıaxqō dè, dōne tı'te whacho kōa nàgete ade ha.

Dōne hazhq akq eghàlagide sıı nàgetèkō eyıts'q shègezhekō goyı ts'edeget'ı haà-le. Qhk'èa wegohı dè, dōnendı gıgha et'e ha. Sqnàgede k'è sıı gıgha whela ha. Akq eghàlagide k'è dōne t'ala kōtı gedq haà-le gha De Beers nàowo gehtsı, eyıt'ı akq sòmbak'è k'e kōtı eyıts'q ts'et'ıch'ıı wedè aghzı ha nàowo gıtq. Akq sıı dōne t'ala dafegıhza haà-le, łak'alagede haà-le, hanı-le dè ıegehıı haà-le gedı t'ı eyı gha nàowo gıtq. Dı la weghq nàxqōt'è ts'q dōne hazhq akq eghàlagide sıı nàgezè haà-le xè hıwe k'alagede haa-le. Eyıts'q dı la wek'e eghàlada nıts'q dōne hazhq kwık'ı akq k'eyele haà-le.

Dōne eyàelı dè gha nàedık'ezhq xè eghàlagide sıı gehkw'e ha eyıts'q 24 sadzeè ts'q dōne t'ala eyàwhelı dè gha gehkw'e, ı̀dè dzatah ghà sıı. Hqtsah dōne la k'e esàjı dè Sòmbak'è ts'q ts'et'aà t'ı nàwètè ha.

Eghàlagidedq

De Beers edàni dōne sōl eyits'q dōne kōta nàdè la k'e neyèle eyits'q edàni dōne la k'e hoghàgogehtq deèzq nezl weghàlagède sū gıgha wet'azà. Nıhtf'èkq sū xè eghàlagide, Aurora College eyits'q nıhtf'èkqde sū xè dōne la k'e hoghàgetq ha sū xè eghàlagide eyits'q dōne gha la gogıhza sū xè eghàlagide.

Dōne sōl goòt'ı ts'adàgedı sū De Beers gıgha wet'aza. De Beers dı dōne la k'e ası tō k'egēzhq ha gıwq eyits'q dela k'e deèzq nezl gık'e eghàlagēda ha gıwq eyits'q ıda wha gots'q la k'e eghàlagēda ha gıwq. Dı wet'à dōne gıts'ats'edı ha dè, ıda wha gots'q la k'e hoghàgotq, la ghq goxè gogēdo, gōet'ı gha gots'adı, dōne nezl ts'ıı gha gots'adı eyits'q dōne gogha eghàlagide deèzq gıla k'e nezl eghàlagide ha ası t'à gıts'adı. Dı ası ıle t'à dōne ts'ats'edı sū, ts'eko hazhq dōzhi xèht'e wets'adats'edı ts'edı dè, la hazhq ts'qhk'e awèts'edı.

Edznèk'e ts'q dōne gogha eghàlagide sū la k'e hoghàgetq gha De Beers dı la gehtsı. Dōne edzanèk'e ts'q la k'e negile eyits'q dōne sōl kōta yagōla ts'q t'ahsı la k'e hoghàtq ha ts'ıwq. Dı hanı la awèts'edı, akwelq dōne la k'e nıttā dè gha hoghàwetq, edàni gosqōmba k'èts'èdı eyits'q dōne kōta ts'q egeètt'è gha hoghàgetq ha gıts'adı. Dōne nezl gıı gha gıts'adı, ası deèzq nezl k'e eghàlats'ıda dè ası goòt'ā nàowo eyits'q dōne sōl t'ahsı la k'e hoghàdegetq gha sū gohlı wet'à deèzq dela nezl wek'e eghàlagide ha.

Sqōmbak'è eghàlagide k'è De Beers dı hadı, dōne t'ala deyatı k'è gonde ha dıle, hanıkò, wet'à dōne hotie enda xè esawòde sq wexqēdı zq t'à ha eyits'q dōne la k'e hoghàgetq dè dōne nàowo kōta gııq sū wetah whela adle ha.

La Gıqzhe eyits'q Ası Gıts'q Hohłè

Snap Lake Mine gha dōne degħa eghàlada la gha nàowo deèzq seèdlā wet'à Edzanèk'e sqōmba hohłè ha hōlı. Ası gots'q hohłè ghā wexqēts'ıhdı eyits'q ats'q weghàlats'eda t'à hanı Gahcho Kué la wek'e eghàlats'eda ha. De Beers ıla t'àanı dela wek'agehta ıle sū haget'ı ha eyits'q nàowo weghā eghàlagide k'è eghàlagide sū hogıhdı xè dōne la ghàgeza ha. La edāwhıt'ı ghā, ahsı sū wet'azà nı, ahsı sū la dezhı nı sū hazhq wek'ahòeta t'à wenàetā ha, hanıkò: edāehtı eyits'q ats'q la gohlı ha nı, wets'adāedı nı, ahsı la nezl nı eyits'q ahsı dōne sōl weta whela nı gha hazhq nàegıhta ha. Eyıxè NWT gots'q dōne sōl goxè aget'ı dè sū nàetā ha. Dı hanı la gohlı dè dōne Tıchq nek'e, Ndıq, T'èrehdaà, Sqōmbak'è eyits'q Lıhtsòk'è ts'q dōne akwelq wet'azà xè akq goghàgeda ha. Eyıtt'axq dè Edzanèk'e ts'q dōne degħa eghàlada nàke t'à la gıghàgele ha eyits'q Canada k'ezhı ts'q dōne degħa eghàladedq la gıqzhe ha.

TI WEXÒEDI

Kennady Tı t'á lamòqkwe nıı'tı ts'ı'q, dıı la gha tı sıı gıgha wet'a'á hq't'e. Eyı't'á tı zq t'á eghàlagide ha neèt'á eyıı tı wemqò ndè esawòdech'aà whacho nègehtł'ı t'á wek'e eghàlageda ha, eyıı hanı t'á tı wexòedi xè ndè sıı wemqò sıı ts'ehwhı wek'e eghàlageda ha. Dıı la weghàlada ha dè asıı nàke hagele zq t'á ha:

- adı ndè k'e eghàlagide k'e tı adech'aà wexogıhdı ha; eyıts'q
- adı ndè k'e eghàlagide ha sıı tı wek'e ajà dè ekòt'ı gıhchı ha eyıts'q tı gha nıhtł'è hazhq deghà gıts'q xè tı nezı nàtso dè zq eyıleh tı ts'q hıwı agele ha.

Emqòch'qò Hohłè eyıts'q Tı Hæezq

Dıı la wek'e eghàlahoda ekıyeh, Kennady Tı ładı ade ha. Tı ndè teèwıch'aà hanı-le dè tı ndè yııgq'ıa yıewıch'aà emqòch'qò hohłè ha. Eyıı tı yıı edàtlq emqòcho'qò wek'e hohłè ha wet'á edànaı tı k'etł'ó wexòedi ha. Akwelq sqòmbak'è hohłè ekıyeh eyıı tı wemq emqòcho'qò hohłè ha eyıts'q emqòch'qò sıı ładı hohłè ha. Kq yagıhtsı ekıyeh emqòch'qò mqhdaà gehtsı ha eyıts'q dıı la wek'e eghàlagide wexèhoıwo tł'axqò dè wezq gehtsı ha.

Nàke xo dıı la wek'e eghàlagide kwe, Kennady Tı ts'q tı N11 ts'q hagezq ha eyıts'q whacho sıı Kennady Tı sıı ts'q hıwı adle ha. Dıı wet'á eyıı tı yıı tı whehtq sıı hıwı ha, eyıts'q emqòch'qò nàke hohłè ha hanı nıdè tı whacho nàke ts'q whehtq ade ha. Chı'k'eda ts'qhk'e tı whehtq sıı t'á tı wexòedi gha wet'aget'ı ha eyıts'q sazhı ts'qhk'e tı whehtq sıı t'á ndè gotł'a ts'q lamòqkwe nıı'tı sıı hazhe gha weghàlageda ha. Teè gotł'a ehtł'è nahdq ekıyeh eyıts'q tı yıı wegaht'ı ajà dè, tı wexòedi tı ts'q hagezq ha eyıts'q eyıı ehtł'è tı wenıeht'ı xè tı nezı ade tł'axqò hıwı ats'ele ha.

1 ekıyeh t'á A tı whehtq hq't'e, eyıı wexè A1, A2, A3 eyıts'q A9, eyıts'q whacho Kennady Tı chı'k'eda k'ambatsq ts'qhk'e ts'q hıwı. Sqòmbak'è eghàlagide dè 1 ekıyeh ndè whezq sıı Kennady Tı ts'q agele ha eyıts'q kwe łè lanı nàgehde ha eyıxè wemq tai ts'q nàwheza ahodle ha eyıts'q emqòch'qò sıı hot'alq hohłè ha. A ts'q tı hælı sıı J1b tı ts'q adle ha, 8 ekıyeh ts'q agele ha hanı-le dè tı wexòedi tı ts'q adle ha.

Eghàlagide Nìh Edàni Tì Wexòegihdì Ha

Tì Wexòedì Tì

Kennady Tì mōhdaà ɬak'a negehtł'ì t'à tì wexòedì tì elì agele ha, dū la tì mōhdaà ɬadì agele ha hōnì t'a akq whehtq agele ha. Dū la akwelq wek'e eghàlagide wenì ts'q dū tì whehtq sū esānìle gedì nìdè N11 Tì ts'q hàewì agele ha. Dū tì wexòedì tì yìi whetł'ì sū ats'q wexòedì ha, eyits'q dū tì, tì xè eghàlagide ha nìhtł'è weghà tì deghà nezł-le gedì dè, N11 tì ts'q hàiwì agele ha-le.

Ndè edaìcho wek'e eghàlagide ha wets'q k'agede xè wexòedì ha. Asìi weteè ts'q negèwa ha sū wexòedì hq'te eyìi tich'ìi gha nìhtł'è gitq hq'te.

Ndè Weyìgqza Ts'q Edàni Ndèti Wexòedì Ha

Dū la wek'e eghàlagide ekiyeh, ndè gotì ndè yìigqza yìi ts'qewì ha. Dū tì yìi whacho ndè gots'q asìi gohlì sū dàidì ade ha eyìt'à eyìi tì adì sqòmbak'è wek'e eghàlagide ts'q hàiwì agele ha-le. Dū tì kwe wek'enàetse kq goyìi wet'aget'ì ha, hanì-le dè tì gihchì t'à ahsì ndè yìigqza wet'ahot'ì-le ts'q hàiwì agele ha.

Lamòqkwe Wek'enàetsekq Ts'q Tì Etł'ì

Tì wexòedì k'è ts'q tì kwe wek'enàetsekq ts'q hàiwì agele ha, hanì-le dè ahsì ts'q tì ndè yìigqza ts'q tì hàiwì ts'q gihchì ha.

Eghàgide K'è Ts'q Tì Hàetł'ì Wexòedì

Dū la wets'qhk'e esagòjà dè, ayìi edàgòjà ghà eyits'q adì agòja eyìi ndè k'e zq ɬexè whela ha. Akq ndè k'e sū tì weteèwì dè, adì kwe sū whetł'ì sū k'è tì weteèwì dè, ndè gotł'a ts'q kwelè sū, eyits'q kwe nechàgq sū tì gha wek'èhodi ha. Kennady Tì yìi adì Emqòch'qò gohlì sū eyits'q la edàaht'e wek'e eghàlada ghà eyìi kwe hazhq ndè yìigqza yìi gehtł'ì ha.

Wedàetì Gha eyits'q Ndè Nàeshe Gha Tì Hàetł'ì Wexòedì

Emqòch'qò t'à Kennady Tì ɬak'a negèle ha, mōhdaà tì achì whacho tì ts'q anade ha eyits'q mōhdaà tì ɬa sqòmbak'è wet'à eghàlagide ha. Dū hanì eghàlagide wet'à edaìwha ts'q Kennady Tì yìi tì nàgehtł'ì hàìle sū, nek'qade ha. Akìhò, Hearne ndè yìigqza eyits'q la eyìleh weghq nàxq'te kwe tì weyìi dagozq ade ha. Tuzq ndè yìigqza weghq nàgìt'e dè, ahsì tì whehtq sū, dū tì yìi iagele ha.

Tı yì edàni senàdle ha gedı ıle sıı weghq nàgıt'e tł'axqò dè, achı hıwe weta nàtł'ı gha ts'atà seèdle ha eyıts'q ndè gotł'a ts'ò kò yagıhtsı dè sıı eyı sıı nàezhe ha, dı hazhq seèdle tł'axqò Kennady Tı achı tı weyì nàgehtł'ı ha. Tı N11 ts'q Kennady Tı ts'ò gehtł'ı ha. Ek'èdı eyıts'q honqdaots'ò ek'ètai xo ts'ò whacho tı Kennady Tı yì nàetł'ı ha hqni, tı weyì nàgehtł'ı t'à eyıts'q whacho tı weyì nàtł'ı ha hqni, ıdı edàni wegahtł'ı ıle ts'ò weyì nàtł'ı ha.

Eyı tı weyì tı whacho whekq yagohı achı weyì tı nàtł'ı dè, Kennady Tı ts'q emqòch'q hqni t'à tı ahsı ts'ò hàewı agehı ha, hanı-le dè, eyı tı mqhdaà whacho tı whekq sıı whacho nàgehtł'ı ha hanı-le dè ızhı agele ha wet'à hıwe eyıts'q tı ıeta nàtł'ı ha. Tı whacho tł'etł'o t'à achı eyı tı weyì nàtł'ı ha eyıts'q wetł'a ndè tsèewıch'aà weka ası teè whehchı adle ha.

WEDÀETı GHA EYİTS'Q NDÈ NÀESHE GHA

La Gonąđą Whezq

Dı la edàni weghàlada ha seèdle eyıts'q dı nàowo nàke weghà adle ha:

- “ts'ehwhı senàdle”, dı hats'edıa ts'edı, ndè mqhdaà nahdq sıı achı ıdı edàni wegahtł'ı ıle sıı ts'ò senàdle ha, hagodedı ts'ò; eyıts'q
- “edàni senàdle ha”, dı hats'edıa ts'edı, dı sqòmbak'è weghq nàxqòt'è nıdè, eyı nèk'e gà edàni ndè wegahtł'ı ıle ts'ò anagele ha, eyıts'q wenàtł'ı sıı ha.

Ayı ha ndè senàdle ha ts'etł'ı, ndè k'e eghàlagıda tł'axqò ndè esawodèch'aà eyıts'q ndè tsèghıdè nıdè ıdı edàni wegahtł'ı ıle sıı wets'q hanı weghatł'ı anagele gehdzà ha, edàni weyì hıwe eyıts'q tıch'aàdı weyì nàdè ıle sıı ts'ò anagele ha.

Edàni Wedàetı eyıts'q Ndè Nàeshe Weghàlageda Ha

Dı la wek'e eghàlagıde neèhò, ehtł'è eyıts'q ndè gotł'a ts'q ehtł'è hagele sıı, achı wet'ànàtł'ı ha dè hadle ha. Lamqòkwe nıttı ts'q kwe nàgehde xè ıè elı àtł'ı sıı, eyıts'q kwe nechàgò whetł'ı ndè yì nàgehtł'ı ha, eyıts'q kwe qòqòdè gık'e eghàlagıde nıts'q gıt'ànàtł'ı ha eyıts'q ndè yìgqòra 5034 achı weyì nàgehtł'ı ha dagòq ade ts'ò eyıts'q Hearne ndè yìgqòra tanı ts'q dagòq ade ha.

Nqòdè ts'q dı hanı eghàlagıde:

- nàedıł wets'ahòejı hazhq nàgewa ha;

- wet'à eghàlageda mbehchì eyits'q wet'à eghàlageda goht'q hanì-le dè asì achì wet'ànàts'et'ì ha dīle hanì ìda ts'q nàezhe ha (Kòedeè ts'q hanì-le dè Hat'odeè ts'q), ìdae xo tìlì hòlì dè wek'e nàezhe ha;
- kò hazhò eyits'q asì hòlì hanì, ndè goka wet'à asì ts'ehdzèkwe eyits'q kò got'a wet'à hòlè hazhò nàezhe ha hanì-le dè kwech'ì whet'ì yìlì wek'èkò ha;
- ndè t'ala tsìwò sù hagehge ha eyits'q ahsì whacho asì t'à wedàedze ha, eyits'q akòt'ì seèdle ha, hanì-le dè whacho negèwa whacho t'ò yìlì negèwa ha eyits'q ìda nàezhe ha;
- hìwe tèè nàdè achì tì yìlì anagelea eyits'q achì tèè yìlì asì nàeshe ha; eyits'q
- Kennady Tì wemòò emòòch'qh nàwhet'ì sù nàgele ha hanì-le dè ìzhì ts'q anagele t'axòò achì tì weyìlì nàgeht'ì ha.

Kwe nàke ndè k'e whet'ì sù ndè àlìlì wegaht'ì adle ha. Sazhì ts'qk'e ewa whet'ì sù 80 m dàjdoo, eyits'q dànjhts'ì ts'qhk'e ewa whet'ì sù ìdoo ade ha 94 m dàjdoo ha. Wek'ambà nezì hòlè ha eyit'à ndè hodàezì-le. Sòòmbak'è ts'q kwe 2m ts'q wemòò whet'ì ha eyìlì kwe sù wets'q nàedilì hàjwì dè gha sù hòt'ò ade haà-le gha weka adle ha.

Kwech'ìlè lààt'ò k'è weka kwe nechàgò wek'e lègeht'ì ha wet'à kwech'ìlè hazhò ts'q dàihdì ha-le ts'ìzò, eyits'q kwe nàedilìlè wets'q while ajòneh 1 m hàjcho ts'q dū weka nègèht'ì ha. Dū kwech'ìlì 1 m hàjcho kwe achì dū kwe whet'ì sù ndè tsìwìch'aà dū kwe weka nègèht'ì ha.

Tuzo ndè yìgòza, nòde wek'e eghàlada ha, weyìlì asì nàgeht'ì ha-le eyits'q 350 m ts'q weyìlì gòza ha. Dū ndè yìgòza weghò nàhòt'e nìdè tì weyìlì nàgeht'ì ha. Hearne ndè yìgòza kwech'ìlè t'à tanì ts'q weyìlì nàgeht'ì ha, 100 m ts'q weyìlì gòza ha. Ndè yìgòza 5034 kwech'ìlì eyits'q kwe nàgehdè t'à weyìlì nàgeht'ì ha.

Akò ndè k'e eghàlagide hazhò esadech'aà segele ha eyits'q ndè wemòò edànì wegaht'ì wexèht'e adle ha. Kennady Tì wemòò edànì ndè wegaht'ì t'oh nàeshe ha wìdì nìle. Edzanèk'e ladi ts'q dū hanì ndè edzanèk'e ts'q edànì ndè nàegehshe wedànàgetà t'à dīhdè edzanèk'e weghà ndè nàegehshe ha gehdza ha. Akò edànì ndè wegaht'ì weghà gehtsì t'à wek'e t'oh dehshe ha gehdza ha.

Sòòmbak'è wedàetì eyits'q ndè nàegehshe ha segogele ha sù De Beers dū nàowo edlawa ts'q wexogihdì t'axòò, asì mòhdaà wegehdza ha eyits'q asì wegoò gìgha gohlì dè, eyìlì sù yazèa ladi ade ha dè hagele ha.

EDÀNÌ NDÈ WEXÌIDI HA

Adì sòmbak'è wek'e eghàlagide ha sù sù nechà nìle (1,153 ha, haìcho sòmbak'è hòt'e eyits'ò kò sù 794 ha sù yagohle ha t'a ndè xìdì ha eyits'ò tich'aadì teè nàdè xìdì ha). Dì ndè hàìcho weghò gots'ede sù Kennady Tì gik'e eghàlagide k'e awèts'edì. Eyit'à, nìhts'ì, eh'f'è, t'oh eyits'ò tich'aadì sù hòt'ò wexìdì ha-le. Kennady Tì wek'e eghàlagèda ekìyeh tì hazhò hagèzò ha t'alì ndè sù hòt'ò wèidì ha-le, teè weyì tich'aadì nàdè sù gìgha wet'azà neèt'à eyì wù weghò nànegide ha. Kòta dōne nàde dū hagedì, ekwò t'a sù gìgha wet'azà gedì t'à hayaghtì.

EKWÒ

Edànì Ekwò Wet'azà

Ìneè whagot'sò dōne eyits'ò tich'aadì elexè nàde neh, t'à dōne ekwò ghò nàzè. Dōne solì gha ekwò sù wet'azà eyits'ò dōne hazhò edzanèk'e sù nàdè gìgha wet'azà. Dōne edzanèk'e nàdè gìghò shèzhe hòt'e, eyits'ò la gà dōne solì gineè gà dū tich'aadì gìgha wet'azà nàdè.

Dù la edànì ekwò xìdì ha hòmì gedì t'à dōne solì sù gìghò nànegidè. Ìdì 5 eyits'ò 10 xo gots'ò Edzanèk'e eyits'ò Hotenda nèk'e ekwò edlàatìg wekaza sù jzhì ajà gedì t'à dōne gìghò nànegidè.

Ekwò Edànì Asù Wet'à Wexòera

Ekwò k'ehòdedeh tich'aadì elì, xo tāt'e hoizì k'e ts'ò naàhà, dechìta ts'ò eyits'ò nègòle gha tichomba ts'ò naàhà, eyits'ò xat'ò k'e dè achì hoizì k'e ts'ò naàhà. Asù k'eha asì ladi ts'ò k'èrà, adì wèndì gohlì ha, adì nezì k'èrà ha, adì kw'ih/ts'oh ch'aà k'èra ha, eyits'ò gìghò nàzèch'aà akò ts'ò k'èrà.

Siyàìwa tāt'e ekwò edatìg sù idoo eyits'ò jzhì àt'ì. Dōne edatìg xo ts'ò enda sù weta ts'ò qhk'èa ekwò netìg àt'ì eyits'ò ekwò netìg-le àt'ì. Edàah't'e, hìk'è eyits'ò xok'e goìwa k'èra, eyits'ò edatìg ndègok'eèk'ò eyits'ò sù ayì ts'ò hanegìra t'à hahot'ì honì. Dì whalèa gots'ò ekwò hoizì k'e edatìg kaza k'èrà jìlè sù sù netìg-le ajà, adì ts'ò nàera akò sù dōne gohlì-le hò ìla netìg-le ajà.

Xo tāt'e ekwò goìwa ts'ò naàhà hoizì k'e ts'ò eyits'ò adì negòle ts'ò nàgehà neèt'à qhk'èa dōne ghò negihà, kòta lanì, jìhdò eyits'ò dechìni nàgezèdò kò, sòmbak'è eyits'ò kwe hagetadò ghò negihà. Dì hanì ndè k'e gohlì dè gìgha gozò-le lanì hòt'e, ekwò nàgezè nìle ts'ìzò, nàxòegèjì ha dīì hanì-le dè hoizì k'e kò yagòla dè yemì at'ì ha

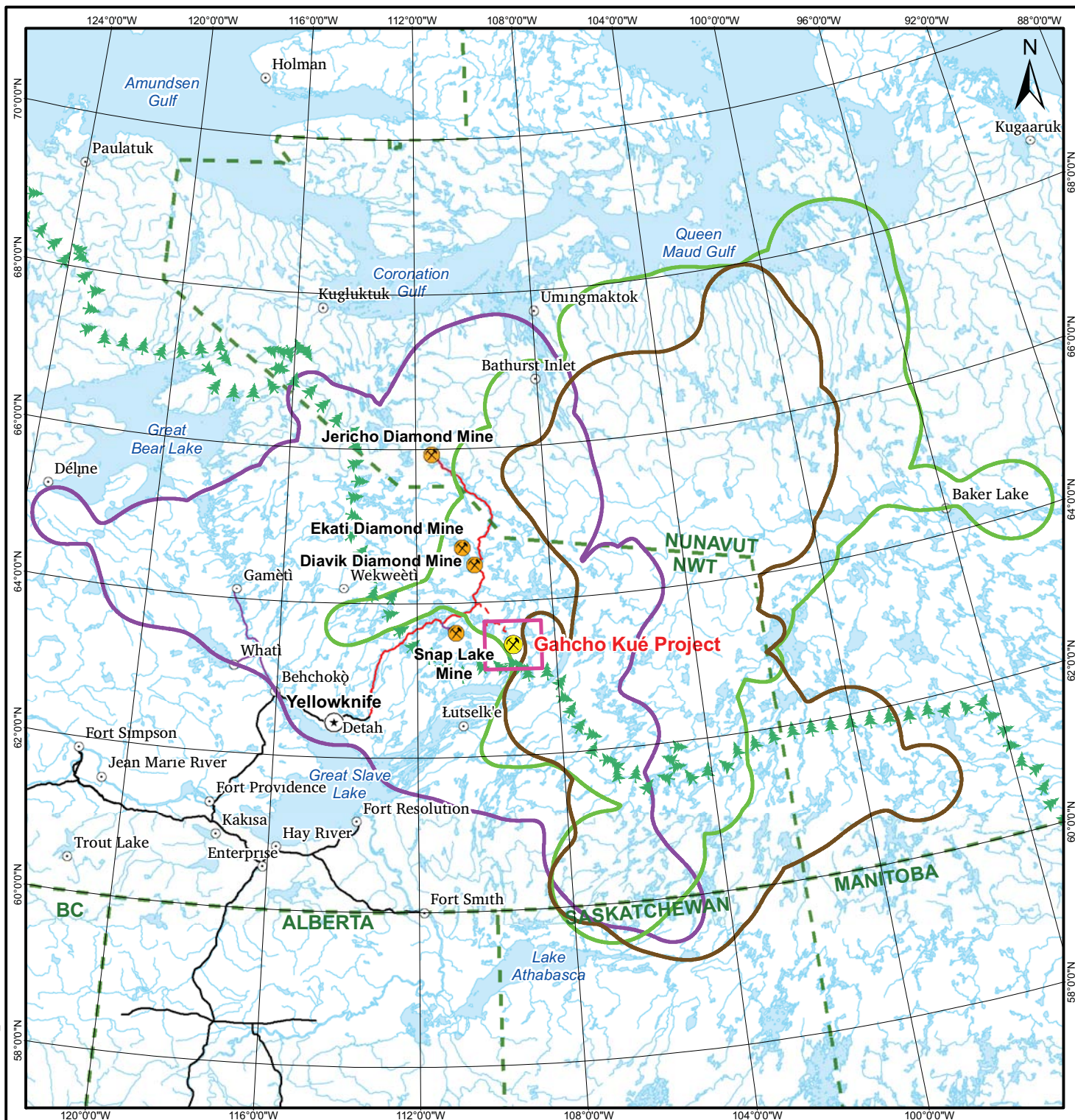
dıì. Ekwò sıı sòmbak'è gà sıı at'ı weghq nezi-le, eyits'q dq ts'ò goıwa-le k'era dè ekwò dejı xè nezi shètı ha-le hııı. Wet'à sıı nàgètso-le lanı eyits'q la ch'aà ahsı ts'ò k'etòmgeghà.

Asıı ładı sıı wet'à ekwò nàgòdeshe-le, dıı hanı hqt'e:

- Łık'è eyits'q xok'e ekwò wet'à nezi egenda ha ahsı gııdı edàtłq eyits'q deghà gııdı gohlı nıı eyits'q wet'à nezi egenda ha nıı, eyits'q tsia edàtłq eyits'q ahsı hotı egenda ha nıı sıı gıghq nanıdè.
- Zhah sıı, edàtłq eyits'q dezhi nıı, wet'à ekwò hòtł'o k'ehza ha nıı gıghq nànegıdè, eyits'q ahsı gııdı hageta ha wııdı nıı.
- Mqht'aà edàgòt'e ghà sıı wet'àza, ıwhà ıeèk'ò-le hanı-le dè ıwhà zha nàıı-le wet'à ekwò wendi ghq shèt'ı ha dıı àt'ı. Dıı sıı wet'à tsia wegohlè dè edàıcho ha hııı eyits'q ejiet'ò edàtłq t'à eht'ò ha dıle sıı gıghq nanıdè.
- Ts'oh yık'adè sıı wet'à tsia eht'ò ha wııdı-le, eyits'q wet'à sıı ekwò hazhq wet'à nezi shègezhe-le, nàxòegèjı ha dıı eyit'sq xok'e gha łegek'à agede ha dıı.
- Dqne sılı gıghq nàzè t'à, kwet'ı dıhdè nàdè t'à eyits'q dqne dıhdè edzanèk'e nàdè-le sıı wet'à.

Ekwò eyits'q Gahcho Kué La

Ekwò sòmbak'è gà k'era t'a Bathurst ekwò wıyeh, hanıkò, ekwò Ahiak (Queen Maud) wıyeh eyits'q Beverly ekwò wıyeh sıı elak'a łete elèxè k'era (Wegaht'ı 6). Bathurst ekwò Bathurst Inlet ts'q chık'e ts'ghk'e dechıta ts'ò k'era. Dıı gha ekwò edàtłq ıle sıı, dıı gha sıı netłq-le. 203,000 ekwò 55,600 ekwò 1986 2006 ts'ò ajà. 1986 hò, 472,000 ekwò ıle eyits'q 2006 k'e128,000 ajà. June 2009 k'e asıı hazhq nàetà hò, 31,900 ekwò hatłq gohlı ajà gedı ıle.

Ndè Nhthè k'è

- Gahcho Kué Project
- Sombak'è Gòzq
- Edanę gha Kòta-dè
- Iqğ dğ Iq nàdè
- Tłh-dè
- Xo Tłh Gohł
- Tibbitt-Contwoyto Xo Tłh
- Xo Tłh K'è
- Tł Nhłł
- tł whehtq
- Edzanę/Mqlaenę tł'ı nıet ıı
- Dechłla
- Ahıak Ekwò Hoidı K'è
- Bathurst Ekwò Hoidı K'è
- Beverly Ekwò Hoidı K'è
- Edı Wehoidı K'è

NOTES

Base data source: The Atlas of Canada; Derived from GNWT - ENR Data

GAHCHO KUÉ PROJECT

**Bathurst, Ahıak eyıts'q Beverly
Xo Tat'è Ekwò Edàtlq Naeza**

PROJECTION:
Canadian Lambert Conf. Conic

DATUM:
NAD83

Scale: 1:8,000,000
100 50 0 100
Kilometres

FILE No:
KLOI-07-030-GIS_TLCHO

DATE:
June 24, 2011

JOB NO:
09-1365-1004

REVISION NO:
2

OFFICE:
GOLD-SAS

DRAWN:
ANK

CHECK:
JV

Wegaht'ı 6

Sìghà sqòmbak'è k'e eghàlagide ekiyeh ekwò akq k'èra ha hqni, hanikò June negòleh ekiyeh t'a la ts'q chik'è ts'qhk'e ts'q geèl. Xok'e eyits'q Łık'è la gà ekwò edàtłq k'èra sıı xo tət'e ats'q ładı àt'ı eyixè sıı gıhtà.

Edzanèk'e dıı hanı sqòmbak'è la eyits'q sqòmbak'è eyileh dıı hanı la lanı sıı ekwò xııdı ha. Sqòmbak'è la wets'ıhıq ekwò ndè 400 hectares k'e k'èra hale, eyits'q la wemqò 15 km sıı ıdı ndè hııcho wet'aget'ı ıle sıı, achı wet'aget'ı ha-le hqni. Ndè edaıcho ekwò k'e k'èra sıı, eyıı nàetà ha dè, sıı nechà nıle.

Xo tıı 8 sa ts'q eyits'q 12 sa ts'q Tibbitt Contwoyto ts'q nııà wet'aget'ı ekiyeh eyits'q xo tıı la ts'q nııà wedahııq dè edàni ekwò k'èra eyits'q edàni k'ehora wexıdı ha hqni. Kq yagıhtı ekiyeh t'ahsı dıne ıq et'ànàgide ha neèt'à edàni k'èra ıle sıı ładı ade ha. Dıne ıq eyıı tıı k'e aget'ı ade ha. La weghq nàxqı'e dè, kwe eyits'q kwech'ıı whet'ı sıı, eyıı ndè k'e gıgha wedq hohlè ade ha ndè 270 ha hııcho.

Dıı la wet'à sıı hòt'ò ekwò gıgha ładı agode t'à ts'ıda wexè ładı agode t'à negòle ha wexıdı haà-le. Sqòmbak'è wets'ıhıq eyits'q ekwò edàtłq eyıı nek'e wek'ehowho ıle sıı eyits'q ekwò edàatłq sıı hòt'ò ładı ade haà-le. Tı ładı, ehı'è eyits'q t'oh ładı t'à ekwò edàni enda ładı ade haà-le eyits'q dıne sıı ekwò yedè sıı wexıdı haà-le.

KENNADY Tİ Yİİ TI EDÀNAHTSO EYITS'Q ŁIWE

Wegondi

Kennady Tı wet'la ts'q lamqokwe gohlı neèt'à, De Beers eyıı tı mqhdaà hagezq ha gıwq, wet'la sqòmbakwe hagele ha gıwq ts'ıq. Dıı la weghq nàxqı'e dè, Kennady Tı achı weyıı tı nàgeht'ı ha. Kennady Tı ładı agele ha neèt'à, Kennady Tı ahsı t'sq sıı tı weyıı nàgeht'ı ha, tı edànahtso eyits'q hıwe sıı gıgha wet'aza.

Kennady Tı Yıı Edàni Tı Wexòedı Ha

Kennady Tı wemqò eyits'q weyıı Emqòch'qò hohlè ha wet'à edàni tı k'et'ò wexòegıhı ha. Emqòch'qò mqhdaà weghà edàni tı k'et'ò wexòegıhı ha eyits'q edàni eyileh tı ts'q tı k'et'ò wexòedı ha hagele ha. Emqòch'qò wedàezhe ha wet'à eyıı tı weyıı tı whehtq sıı hagezq ha ts'ıq eyits'q ndè yııgqıa wet'la sqòmbakwe hagele ha. Kennady Tı yıı Emqòch'qò nechàlea gehtı ha mqhdaà wet'à tı ładı ts'q hııwı ha wet'à tı wexòegıhı ha adle ha. Dıı tı whehtq sıı tı wexòedı tı wıyeh ha.

Dıı Emqòch'qò hòl dè, Kennady Tı wemqò tıa eyits'q dehtsòa yagòla mqhdaà ładı ade ha. Dehtsòa mqhdaà dıı Emqòch'qò ts'q hııl whacho egq ha, mqhdaà tı netłq

haılı ade ha. Akq ndè ts'q goıwa-lea tı yagoı sıı, mǫhdaà tı ndè wedàewı ha eyıts'q tagòwha xè nechàgò ade ha. Dıı tı yıı tı netłq ade ha 0.8m eyıts'q 2.8 m ts'q ade ha. Tamba ndè tsèwı wegaht'ı dè eyıts'q teè tatı t'à ethł'è dàedı lanı wegaht'ı dè, tamba wexòedı ha weghàlada ha.

La wek'e eghàlagıde ekıyeh, kwech'ıı hazhq eyıts'q kwech'ıı whetł'ı ts'q tı haılı dè, eyıı tı ndè ts'q haıwıch'aà eyıı tı ts'ıhchı ha. Dıı tı achı wet'ànàts'et'ı ha hanı-le dè tı wexòedı tı whehtq ts'q ats'ele ha, eyıt'a tı nezı ade ts'q akq wek'èhodı ha eyıtl'axqò haıwı ats'ele ha.

Sqòmbak'è la weghq nàxòt'è nıdè, Kennady Tı ıdı edàni tı k'etł'ò xè haılı sıı achı hanı k'etł'ò adle ha, eyıts'q Kennady Tı achı dagòrq adle ha. La wekwe Kennady Tı weyıı tı edàtlq ıle sıı achı hatłq tı weyıı nàgehtł'ı ha ıda 8-16 xo ts'q agele ha. Kennady Tı wemqò Emqòch'qò hazhq tı elexè'e nıtl'ı dè, eyıı Emqòch'qò mǫhdaà hàzhe ha hanı-le dè ızhı adle ha, wet'a tı achı k'etł'ò ade ha eyıxè ıdı la wexè hoıwo kwe edàni hwe Kennady Tı k'èzò ıle sıı achı hanade ha. Emqòch'qò mǫhdaà àela ha wet'a hwe wegħa asıı teè whela ha.

La weghq nàxòt'è dè, la wexè hoıwo kwe Kennady Tı edàıcho ıle sıı, 12% wek'aıı aıcho ade ha. Eyıı tı ts'q kwech'ıı hàzhe sıı eyıts'q kwech'ıı wek'ènàetsè ts'q hagehtł'ı xè eyıı kwe ızhı teè gotł'a ts'q kwe hqt'e ıle t'a achı weyıı nàgehtł'ı ha.

Kennady Tı Yıı Edàni Tı Wexòedı Ha

Dıı la wets'ıı asıı nıhts'ı yıı ade ha (nıhts'ı ts'q wıyeh) akq eghàlagıde wet'sıı kwe wek'ènàetse t'a, satsqmbekhıı eyıts'q ehtł'è wedàehdı ts'ıı. Dıı hanı teè wetł'a ts'q ade ha, eyıts'q ndè k'e ade xè zhah hanı-le dè chq at'ı dè ndè ts'q haıwı ha. La wegà tıa mǫhdaà yıı satsq netłqlea gohlı gedı hanıkò, tı wegħa nàowo gohlı wegħa eghàlagıde nıhtł'è edàtlq haıle sıı yazèa wek'aıı. Dıı wek'ahòetq hò, ahsı hwe teè nàdè wegħa nàtso ha nıı gedı t'a ehtł'è dàıhđı ts'ıı eyıts'q satsq teè gohlı wek'agehtq t'a eyıı sıı netłq-le gedı.

Kennady Tı hagezq ekıyeh, ndè yııgqza tai hazhq weyıı kwe hagehge ha wet'a lamòqkwe hazhe ha. Dıı la wek'e eghàlagıde ekıyeh, ndè weyııgqza ıle - 5034 wıyeh - weghq nàxòt'e tł'axqò dè achı kwech'ıı eyıts'q kwe wets'q lamòqkwe hagıla tł'axqò ndè yıı nàgehtł'ı ha. Achı ndè yııgqza ıadı - Hearne wıyeh- weghq nagıt'e tł' axqò tamı ts'q kwech'ıı weyıı nàgehtł'ı tł'axqò, achı tı weyıı nàgehtł'ı ha. Ndè yııgqza nqde whehtq sıı - Tuzo wıyeh- akı hanı weyıı nàgehtł'ı hà-le aıhtq ha. Tı mǫhdaà hagızo sıı, achı netłq-lea weyıı nàgehtł'ı ha. Eyıxè, ndè tı sıı ndè ts'q haıwı sıı, tı kwe ts'q haılı hanı ndè weyııgqza ts'q haıwı ha. Dıı tı weta asıı nayı gohlı sıı neèt'a dıı tı t'ala lanı hà-le. Kennady Tı weyıı tı nàgıhtł'ı dè Dıı ndè yııgqza eyıts'q Hearne ndè yııgqza ıak'a sıı tagòhwhàa ade ha. Ndè weyııgqza sıı tagòhwhàa Tuzo 305 m hqt'e eyıts'q

Hearne 100 m hót'e, eyù t'ahsì tàgòhwhàà -- eyits'q weyìgòza wet'f'a ts'ò, wet'f'a tì whehtq sù ets'aàt'f'ò hà-le eyits'q tì weka gohlì xè k'et'f'o hà-le.

Satsò wet'f'a ets'eèt'f'è t'à, dū la Kennady Tì k'e eghàlagide nù eyts'q weghq nàxòt'è nùdè tì edàni ha sòni gedi t'à wegondi gehtsì. Tì wek'e eghàlagide ekìyeh, tì hagezq, teè got'f'a ts'ò kwe wegaht'ì, kwe hageht'f'ì, adì tì k'et'f'ò fadì ageh'ì, sòqmbakwe hazhe gha wek'enàetsee, eyits'q achì tì weyì nàgeht'f'ì, dū hazhò edàni tì wexìdì ha hòni gedi t'à wek'agehtq. La wexè hòwo kwe gik'ahtq, ayù teè gohlì sù hanì wegògh'q, t'f'oh eyits'q satsò, eyits'q dū la wet'f'a asù mòhdaà fadì agìla. Eyits'q Kennady Tì la wek'e eghàlagide t'à asù mòhdaà fadì ade ha hòni gedi t'à sù wegògh'q.

Kennady Tì weyì asù teè dehshe, dewa lanì jda whaà gots'q deè'q netfò ade ha. Hanikò, dū hanì fadì ade ha neèhò, hwe eyits'q tich'aàdì teè nàdè sù hot'f'ò wexìdì hà-le

Kennady Tì yì hwe wendì gohlì sù, phosphorous lanì, sòqmbak'è wedaàtq t'f'axòq dè, dū hanì kwech'ùlè ts'q tenàg'f'ì sù jdoò ade ha, eyù hanì kwech'ùlè sòqmbak'è wek'e eghàlagide eyiyeh jdoò ade ha eyits'q wedaàtq t'f'axòq jzhì ade ha hanì-le dè edaètfq a'ì jìlè sù hagele ha. Ndè senàdle ha sù kwe'è wek'enàetse kò ts'ò ageh'ì ha (i.e. 2010 ndè wexìdì gha nùht'f'è hòlì sù jzhì ade ha gedi) eyits'q kwech'ù ts'q sù whacho hàiwì ha hòni gha Kennady Tì jda wha gots'q gha wek'agehta.

Satsò, chromium, satsò, nickel, zinc, satsò dekwoo eyits'q sahxì hazhò whacho tì yì dehshe, eyits'q kwech'ù ts'q whacho hàiwì eyits'q lamòqkwe ts'q sù hàiwì. Tì edànahtso gha wexòedi gha sù nùht'f'è gohlì, wet'f'a ashì hwe teè nàdè wexìdì ha hòni gha wexòedi. Dū la weghq nàxòt'è dè eyits'q achì tì Kennady Tì hàiwì adle t'f'axòq dè, dū hanì zq Kennady Tì weta gohlì ha hòni cadmium eyits'q satsò dekwoo Kennady Tì weyì gohlì sù weghà dū hanì xègìhdzà ghà yazèa nàtso ha honì. Hanikò, edàni nàtso ha sù weghà eghàlahoda nàowo dek'eh'f'è. Eyù nùht'f'è jò jzhì weghq gogende ha, Kennady Tì yì teè tich'aàdì nàdè xìdì hà-le.

Kennady Tì Edàni Teè Tich'aàdì Nàdè Wexìdì Ha

Tì weyì asù fadì ajà dè wet'f'a hwe eyits'q tich'aàdì teè nàdè edàni egenda jìlè sù fadì ade ha hòni, tehtsàtsòa lanì nechàlea eyits'q hwe wendì lanì. Tì wek'ahòeta weghà, satsò dekwoo weta gohlì eyits'q la wedaàtq t'f'axòq dè wet'f'a edànahtso neh wek'ets'ezhò ha: satsò dekwoo, iron eyits'q strontium. Dū wek'èjò ghà, jda whààgots'q edàni hwe eyits'q tich'aàdì teè nàdè wexìdì ha hòni t'à edàtq tì ts'òelì ghà wek'èjò ha eyits'q tì yì edànahtso ghà wexìdì ha.

Kennady Tì yìi tìch'aàdì nàdè sù, dui satsò dekwoo teè gohlì hò teè wexlìdì hà-le. Satsò dekwoo Kennady Tì wegohlì hòt'e hanikò, edàtq gihzì jìlè sù yazèa wete gihà. Satsò dekwoo Kennady Tì teè wegohlì sù, tìch'aàdì teè nàdè xìdì hà-le, asìi ladi sù teè nàdè sù wet'à yìhchì eyits'q satsò dekwoo Kennady Tì yìi yazèa teè got'f'a ts'ò eht'f'èti gohlì nàetà.

Kennady Tì Yìi Lìwe eyits'q Lìwe Adj Nàdè

Kò Hohfè eyits'q La Wek'e Eghàlagide

Kennady Tì yìi hìwe wekàa gohlì eyits'q wegà tì gohlì sù yìi, hìwezq, fì, ts'èt'jā, jhdaà, burbot, chub, hìwetsoa eyits'q stickleback.

La weghàlada ts'ò hìwe edàtq Kennady Tì yìi gohlì jìlè sù dui la weghq nàgèt'è ts'ò hìwe gohlì hà-le. Tì hatq hazq hagezq ha, wet'à tì wet'f'a ts'ò lamòqkwe nìt'f'ì sù hagele ha tì got'f'a ts'ò hagezq ha, eyits'q done weyìi eghàlagide ha gozq adle ha. Eyìi tì ts'q tì hagezq kwe, hìwe hazq gihchì ha.

Ahjoneh 436 ha tì hàicho hagezq ha (hanì-le dè mòhdaà zq), hanikò, wek'e eghàlada nìts'ò ladi adea-le. Dui la weghq nàxòt'è nìdè, hìwe achì weyìi nàgeht'f'ì ha. Ahjoneh 81 ha tì hàicho hagezq ha eyits'q ndè ladi ade ha nehò, eyit'f'axqò la weghq nàxòt'è dè, achì tì weyìi nàgeht'f'ì ha. Dui ndè weghq gots'ende sù, wemqò hazq emoch'qò gohlì ha eyits'q ndè yìi sù gòza ha, hanikò, dui la weghq nàxòt'è dè achì tì weyìi nàgeht'f'ì ha.

Kennady Tì ts'q tì hàjì sù nìdè, neghò eyits'q tagòwa-le wega dehtsa gohlì. 4 km hàjdoò, 500 m hàjò eyits'q 4 m hàjò. Eyile tì ts'q whacho whet'f'ì agele ha eyits'q Emqòch'qò weyìi t'f'a wek'e eghàlagide ha. Kennady Tì yìi gha dè akq t'f'a sù tàgòwhàà. Dui weyìi hìwe nàdè sù ladi ade ha honì, adi ts'ò k'ezò jìlè sù haget'f'a-le ts'jzq, xok'e gha eyits'q hìk'è sù edì nìdè tàgòwhàà ts'ò k'ezò ha dui ade ha. Hanikò, jhdaà, ts'èt'jā, eyits'q burbot sù eyixè hìwetsoa kàa sù jìlā gohlì ha.

La Wedàetj

Dui la wedàetq t'f'axqò, Kennady Tì weyìi nàgeht'f'ì ha. Jda ek'èdì xo honqdaots'ò ek'ètai xo ts'ò achì tì weyìi nàgeht'f'ì ha. Eyit'f'axqò dè Emqòch'qò nàgezhi ha hanì-le dè jzhì agelea, eyits'q hìwe eyits'q tì eyìi tì weyìi eleta k'ezò ha, jdi tì edàni jìlè sù ts'ò anade ha.

La wekwe teè edàgòt'e jìlè sù wexèt'e ade hà-le , la weghq nàxòt'è nìdè teè asìi yàeshe jìlè sù ladi ade ha honì, eyits'q tì sù ladi ade ha neèt'à teè asìi yàeshe sù deèzq

nàtso ade ha. Łıwe wendì teè gohlı sıı yazèa deèzò netłò ade ha hönı eyixè ııwe edaıcho eyıts'ò edàtlò gohlı ıle sıı netłò ade ha hönı.

163 ha tı haıcho wedè hohlè ha, kwe hazhò tı hagızò eyıts'ò kwe sıı hagıla t'axòò, achı kwe'chıı weyì nàtl'ı ha dè tı edaıcho ıle sıı netłò-le ade ha. Dıı gha eyı tı yìı ııwe while ade ha neèt'à De Beers ayı edàgıla dè wets'ogehdı ha honı gedı t'à wedanàgeta. DFO eyıts'ò döne mōhdaà dıı hanı nàowo ts'ò k'agede gots'ò gogende xè wegħa nàowo nıht'è gehtsı ha.

KENNADY TÌ WE?ÒTS'Ò EDÀNÌ TÌ EYİTS'Ò ŁİWE WEXİİDI HA

Kennady Tı Lockhart River ıdoo ts'ò haııı. Chik'eda ts'ohk'e 70 km ts'ò haııı, tıa nechàlea hazhò ts'ò haııı, Kırk Tı eyıts'ò Aylmer Tı ts'ò haııı. Aylmer Tı Lockhart ndeh nııı ts'ò haııı, tanı ts'ò haıdoo. Lockhart ndeh nııı Tındeè ts'ò haııı. (Wegaht'ı 2).

Asıı ıle nechà hagode ha sıı, dıı la wexè hoıwo dè tı Kennady Tı ts'ò tı haıcho hagezò ha la sıı nechà hōt'e eyıts'ò achı eyı tı weyì nàgeht'ı ha. Dıı hanı eghàlagıde ha dè asıı tai lanı sıı gıghò nànidè, Kennady Tı wets'ò tı haııı wegħò nànegıdè:

- Kennady Tı ts'ò tı hagezò ekıyeh dè, akò ts'ò tı tıa nechàlea ts'ò haıtl'ı edàdèa honı;
- edànı tı ızhı ts'ò tıa eyıts'ò dehtsoa ts'ò haııı sıı dek'azı adle ha eyıts'ò edànı kò yagıhtsı nııts'ò eyixè eghàlagıde sıı dè eyıts'ò tı hagezò ekıyeh dè; eyıts'ò
- dıı la ts'ò tı ızhı tıa eyıts'ò dehtsoa ts'ò haııı sıı ııwe eyıts'ò asıı ıadı teè nàde wexııdı ha honı.

Eyixè, adı eghàlagıde wemòò Emòòch'òò hohlè xè wet'à ıdoo ts'ò tıa Kennady Tı ts'ò haııı whacho ts'ò haııı ha. Dıı hanı wet'à tı eyı tı ts'ò haııı dè wet'à tı ıdoo ade eyixè sıı adı ııwe k'ezò eyıts'ò edàtlò ıle sıı ıadı ade ha.

Dıı hanı ıadı ade ha sıı eyıts'ò edànı yazèa dek'azı adle dè ts'edı t'à dıı nıht'è ıda whehchı weyì dek'eht'è.

Tı Netłq K'etł'ò

Kennady Tı ts'q tı ızhı ts'q tı haıłı sı, akq ts'q tı hagezq dè, eyı tı sı netłq ade ha. Tı hagezq dè, ık'è ghà tı sı nàtła k'etł'ò agele hà-le. Tı nàtła k'etł'ò dè Kennady Tı ts'q ızhı ts'q tı eyıts'q dehtsoa nı sı wexıdı ha.

ızhı ts'q dehtsoa ts'q tı haıłı sı, sı nàtła k'etł'ò t'à tıa yı tı'oh yàeshe ładı ade t'à wexıdı hà-le hanı-le dè ıwe yıt'à negòle xè akq ıwea yehshe hót'e. Tı hagezq ekiyeh deèkè agehı eyıts'q nıtlà agehı dè tı ts'ehwhıa ıdoo ızhı anàt'ı ha, ıwe hagezq hà-le, hanı-le dè ahsı ts'q haıwı hà-le.

Tı hagezq dè N11 sı wexıdı ha, Kennady Tı ts'q tı haızq sı wets'q ade ha. N11 ts'q tı hagezq sı, tı edàtlq N11 ts'q hagezq weghà hanahtła tı k'etł'ò ha eyıts'q tı edàıtsq k'etł'ò ha sı N11 ts'q hagezq wets'q hoelı, eyıts'q tı edànahtso k'etł'ò sı nàke xo tət'e at'ı. N11 ts'q tık'amba tı ts'ıwı hà-le gha, eyıts'q ası nechàlea zq eyı tı ızhı ts'q haıłı ładı ade ha. Eyı tı edàni k'etł'ò ładı ade ha nehò, ts'èt'ıa N11 yı k'ezq ładı ade hà-le. Tı xıdı ha dè netłqlea zq wexıdı ha honı. Łık'è tı ıwhı k'etł'ò dè, wet'a ıwe ıdoo ts'q naimı ha nıwq tahkò, hanıkò ıwe gha dè netłq-lea ade ha ts'edi-le, sı wegħa nezı-le ts'edi ts'edi-le. Tı hagezq wexè hoıwo dè, hanı-le dè wedagıhdq dè N11 ts'q tı haıłı ładı ade ha, wet'a ıwe hagezq hà-le hanı-le dè whacho aıda hà-le.

Kırk Tı ts'q tı nıtl'ı ekiyeh, edàni dehtsoa ts'q tı k'etł'ò eyıts'q tı edàtlq at'ı sı wek'ejq hà-le, tıa ts'q eyıts'q dehtsoa ts'q tı k'etł'ò lanı nechà hà-le.

Tı Netłq-le K'etł'ò

Xo tət'e dı la wek'e eghàlagıde kwe eyıts'q weghq nàxòt'è dè, Kennady Tı ts'q tı haıwı sı 32% 26% ts'q hanı dek'àrı tı haıwı-le ade ha. Hanıkò, Kennady Tı ts'q tı haıłı nehò, ts'èt'ıa dehtsoa yı negòle eyıts'q adı nàdè wexıdı hà-le, hanıkò xo tət'e hà-le honı, hanı-le dè łets'q goıwa-le negòlea-le honı, ładı weghàts'èda dè wexèt'e hà-le. Edàni ndè senàdle ha weghàlagèda ekiyeh hanı-le dè sıyayıwha dè, Kennady Tı ts'q tı edànahtła k'etł'ò ha wet'a ts'èt'ıa adı negòle ts'q k'egerò gha wedanàhtq ha.

La wek'e eghàlagıde eyıts'q wedàetı ekiyeh, Kennady Tı ızhı ts'q haıłı sı ızhı ade 20 xo ts'q, tı gıhchı ekiyeh wet'a Kennady Tı weyı nàgeht'ı ha eyıts'q N11 ts'q tı hagezq sı hotł'ò wexıdı ha-le. N11 eyıts'q tı eyıleh ts'q tı ładı ts'q haıłı agehı sı, sı hotł'ò tı ładı ade hà-le. N11 tı ts'q wedq Kennady Tı ts'q tı nàewı ha dè, ıda 27 xo ts'q dagòzq ade ha honı.

N11 ts'q tì Kennady Tì ts'q hàiwì ats'ele ha dè, dehtsòà N11 ts'q hàjlì sù netlò hà-le, hanikò, nechà-lea eyits'q wet'à sù asù ladi ade hà-le, wet'à sù hwe idoo dehtsòà ts'q tì jzhì ts'q hàjlì sù wexìdì hà-le.

Dù la wek'e eghàlagide eyits'q wedàetì ekìyeh, edànì tì k'etf'ò Kennady Tì ts'q jzhì ts'q tì yagòla sù wexìdì ha neh, hanikò, sù hòt'f'ò hà-le. Edànì ndè senàdle ha gha nhtf'è gehtsì sù wet'à Kennady Tì yì ts'et'jā adì negòle sù nezì k'èrò ha hq'e eyits'q jdi edànì tì wegohì jìlè sù, eyì lanì ts'q anade ha.

Tì jzhì ts'q hàjlì sù, dù la wedàetì t'axqò dè 410 tì ts'q ade ha, Kennady Tì ts'q hàjlì sù netlò-le hq'e eyì 410 ts'q hàjlì. Eyit'à 410 ts'q tì hàjlì sù, achì weyì nàgeht'f'ì ha dè, sù weghq nànegidè-le.

Tì Idoo Ts'q K'etf'ò Tì Wexìdì

Dù la gha kò gehtsì eyits'q la k'e eghàlahgide ekìyeh, tì idoo ts'q Kennady Tì ts'q hàjlìch'aà, wemqò Emqòch'qò hohlè ha wet'à tì akq ts'q hàjwì ha ghwq-le. Dù hani wet'à edànì tì Kennady Tì eyits'q wegà tì eyits'q dehtsòà yagòla wets'q tì hàit'f'ì ha ladi ade ha. Wet'à sù hwe edànì nàdè ladi ade ha, tì mghdaà idoo ade ha eyits'q tì mghdaà jzhì ade ha neet'à edànì k'etf'ò ladi ade ha. Idoo tì whehtq sù weyì hwe nàdè edànì Kennady Tì ts'q hàjlì-le ajà t'à akq hwe àt'ì dè xok'e endaa-le tahkò, edànì hwe k'èrò jìlè sù, ajì ha hanì-le dè wegga tìlì hohlè ha dè hanì ha wet'à hwe adì ts'q k'èrò hàjlè sù hade ha.

Tì Jzhì K'etf'ò Edànì Teè Asù Nàdè Ida Whagots'q Wexìdì ha Nì

Kennady Tì ts'q N11 ts'q tì hagezq sù N11 tì sù hòt'f'ò ladi ade hà-le eyits'q jzhì ts'q yagòla sù sù hòt'f'ò ladi ade hà-le. Akwefò, Kennady Tì hagezq dè tì nezì ha, hanikò, tì wet'f'a ts'q agìla dè etht'f'èti lq ade ha. Ekìyeh dè, tì wexòedì k'è ts'q hageht'f'ì ha eyits'q eht'f'èti while ade ts'q N11 ts'q hàiwì adle hà-le.

Adì kò yagòla eyits'q adì eghàlagide k'è ts'q tì jzhì ts'q hàjlì sù eyì tì yazèa wexìdì ha. Eyits'q teè asù dehshe sù yazèa nàtso ade ha. Dù ladi ade ha sù, sù netlò ade hà-le, ndèti ts'q tì ts'q at'ì dè jwhā nayū nìle t'à, tì jzhì ts'q nìlì sù ts'q ade hà-le. Yazèa satsq weta gohlì ha, cadmium hazhq tì weta gohlì ha neèhò edàtlq wegga ìta yazèa wete ts'q ade ha, teè tich'aadì nàdè gha edànahtso ha hq'e wexòedì eyixè tì ts'edq gha sù jìla jzhì gha nàetà.

Wedàotq tł'axqò, tı Kennady Tı ts'q haiwı eyıts'q ızhı ts'q tıa eyıts'q dehtsoa ts'q haiwı sıı weta phosphorus gohlı ha. Dıı ha, ayıı t'à teè asıı dehshe ładı ade ha wet'à łıwe nechà xè łıwe netłq ade ha.

İda Whagots'q Edàni Teè Asıı Yàeshe Wexıdı Ha

Kennady Tı achı tı weyıı nàgıhtł'ı dè, la wexè hoıwo kwe edàni tı k'etł'ò ıle sıı, ahıone hatłq ts'q anade ha honı. Tı ładı ade ha wek'ets'ezhq eyıts'q wet'à la łq wek'e eghàlagıde ade ha. Eyıı tı achı weyıı nàgıhtł'ı dè eyıts'q Emqòch'qò sıı hagıwa dè, la wekwe tı edàtlq ıle sıı, yazèa ıdoo ade ha. Xo tıat'e 3% tı hatłq haiwı sıı ıdoo ade ha. Kennady Tı nechàlea ajà ts'ıřq eyıts'q ndè ts'q tı Kennady Tı ts'q haiwı sıı t'à netłq-le ade ha.

Kennady Tı yıı tı edànahtso sıı, Kennady Tı ts'q N11 ts'q haiłı sıı eyıts'q ızhı ts'q tı haiłı sıı wexòedi ha wet'à ıdı tı weghq edàgedı ıle sıı wek'ahota eyıts'q ahsı asıı mqhdaà weghq nànets'ıdè-le gha wexòedi ha, eyıt'à hagojà dè, ekòt'ı senàdle ha.

EDÀNÌ NÀTS'EDÈ-SQÒMBA HOHLÈ T'À GOXÌIDI

IDA WHAGOTS'Ò EDÀNÌ NÀTS'EDÈ DQNE NÀOWO EYITS'Q SQÒMBA HOHLÈ GOXÌIDI

La eyits'q Sqòmmba Edets'etsi

Idi honq xo gots'q, Edzanèk'e ndè ts'q sqòmmba ts'ihchì t'à edets'eda, sqòmmbak'è sù wexè. Dihk'òà whàlea gots'q goxè ìadì agojà, eyits'q kò yagohì ajà, lamòqkwe sezi kò, asì kòta k'ezhe, asì gighò nàedì, eyits'q kòta dqne gha eghàlagìdedò yagìlì sù lamòqkwe eyits'q tìlehdoò la gohlì ajà gots'q la lò ajà.

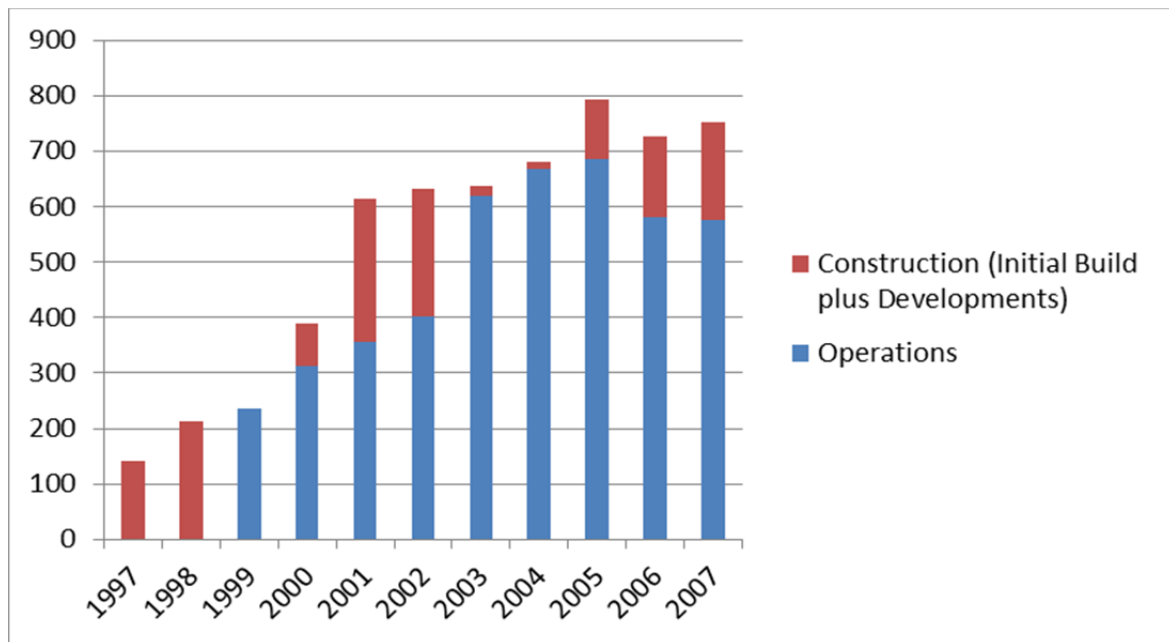
Edzanèk'e 1999 dqne edàtìq eghàlaede lè sù 14% hòt'e lè, lzhì ajà 2005 2007 ts'ò 5% ts'ò ajà. May 2010 Edzanèk'e k'e, 7.3% dqne eghàlagìde-le ajà, hanìkò, Canada k'ezhì gha dè lla ida ts'ehkw'e lanì dedì t'a 8.3% dqne eghàlagìde-le hòt'e.

Kòta yagòla lamòqkwe xè eghàlagìde t'ahsì nezì gixè gòq adade. Dqne tanì gehkw'e t'à sqòmmba degetsì sù idoo adade, dqne lò gò \$30,000 lemì gehtsì lè sù dù dù hot'a kò wetat'e \$60,000 gehtsì ajà.

Idi edlàatìq xo gots'q dqzhì eyits'q ts'eko edàtìq eghàlagìde sù ats'q idoo adade. Hazhò t'à, dqzhì eyits'q ts'eko edàtìq eghàlaide gedì t'à weghò nàdawho lè sù ìadì ajà, lzhì ajà, 9% 1989 hò eyits'q 3% 2009 hò lè. 2009 hò, dqzhì 68% eyits'q ts'eko 65% hatìq eghàlagìde t'à gùtà lè.

Sqòmmbak'è hòlì gots'q dqne sqhì yagìlì sù gigha la lò gohlì ajà. Netìq ha nàetà ha dè, Edzanèk'e sqòmmbak'è wets'ìrò dqne 800 akò eghàlagìde ajà.

1997 2007 Ts'ò Dòne Sòl Edzanèk'e Sòmbak'è gha Eghàlagide

Kò hohlè ekìyeh De Beers dı hagedı döne 400 ats'q hatlq la k'e eghàlagide ha gedi, jlè xo dè kò hohlè ekìyeh döne hatlq akq eghàlagide ha gedi eyıts'q nàke xo dè döne 690 ts'q ade ha. 11 xo ts'q la k'e eghàlagide ha sı, döne 372 zq gıwq ade ha. Edzanèk'e ts'q döne edàtlq la k'e gehkw'e ha deghà wek'ejq-le, la k'e eghàlaede nı ts'q ładı ade ha honı.

Dı la wets'ırdò ıda nàonq xo ts'q la łq ha; eyıt'á döne eghàlagide-le gıgha la gohlı ade ha.

Döne Edàtlq Eghàlagide

Dı la wexè hòıwı ekìyeh, sòmbak'è eyileh eghàlagide-le ade ha hqt'e. Döne mqhdaà gıgha, ıla la gohlı ha eyıts'q 15 xo ts'q la gıts'q ade ha.

Döne eyile nèk'e ts'q eghàlagide ade ha sıı hot'ıo ładı ade hà-le. Hanıkò, sòmbak'è eyileh wedàetq t'ıaxqò dè döne mqhdaà ıda ts'q la k'e gehkw'e ha honı.

Asi Deti Àt'ı

Edzanèk'e asi hazq deti, eyit'a dı hanı la wegoo hohlè ha dè gıgha asi deti ha honı gedi. Hanıkò, dı la wet'a hagode hà-le. İdi honq xo gots'q, eyits'q ıdi sqòmباك'è wek'e eghàlagide ekıyeh, asi edàeti ıle sı Canada k'ezhı lanı deti-le ıle.

Kòta Dqne Edeggha Eghàlagide

Edzanèk'e dqne t'ala sqòmباك'è xè eghàalada elı sı, ahsı achı sqòmباك'è hòlı dè dqne dı la ts'agedı t'a akq goxè eghàlagide ha gıwq nı hanı-le dè, dqne hatq eghàlagide asi nàgehdi gıgha k'etq ha nı. İdi honq xo gots'q, Edzanèk'e dqne edeggha eghàlagide ıq ajà xè ayı edàtq gıwq sı gıghalada hqt'e. Dqne edeggha eghàlagide gıla deèzq netq agıla dè dqne la k'e gehkw'e gha esanıle gedi eyits'q sqòmباك'è la edàwhıt'ı goht'ı sı la ıadı hqt'e.

Government Sqòmباك Degetsı

Dı la wets'ıq, edzanèk'e gha asi ıq hagode ha dıle eyixè sı sqòmباك ıq hohlè ha dıle. Government sı dı la wets'ıq dqne tax nàgehdi t'a sqòmباك degetsı. Kò hohlè ekıyeh tax nàedi sı Edzanèk'e ts'q government ts'agehdi \$19.3 ıle xo gha eyits'q \$19.6 ıle xo gha hatq government ts'agehdi. Ats'q government sqòmباك wets'q àt'ı-le sı \$3.4 lemızhq hanı-le dè \$1.7 lemızhq xo tqt'e sqòmباك hatq government ts'q at'ı.

La wek'e eghàlagide ekıyeh t'ahsı sqòmباك ıq edeggetsı ha. Dı la weghq nàxqt'è ts'q 782 lexızhq hohlè ha hanı-le dè xo tqt'e \$72 lemızhq gehtsı ha, dqne edeggha eghàlagide tax nàgehdi ts'q sqòmباك hatq gıts'àzeèdi ha. Eyits'q asi t'a gıts'adı gha eyits'q tax k'e sqòmباك nàgehdi ts'q eyı sqòmباك sı \$4.8 lemızhq ade ha, Edzanèk'e ts'q government dqne ts'q sqòmباك hatq yehtsı ha.

LÈOT'ı EYITS'Q KÒTA HAZHQ ELEXÈ NÀGEDÈ

Ndè esawòdech'aà gedi t'a dq xè ıgeghdi hò, dqne asi weghq nànegide, dı la wets'ıq lèot'ı eyits'q dqne kòta nàdè wexıdı ha gedi. Edànı elèxè eghàlats'ide awèts'edi, asi hazq wek'èts'ezhq t'a elèts'ats'edi, eyits'q ehkw'ı elèxè eghàlats'ide ha eyits'q kòta xè nezı elèxè eghàlats'ide ha.

Edànı dqne la ts'q eht'a nàgide ha, lèot'ı eyits'q kòta dqne nàdè gıgha nezı-le gedi. Nàke dzatq ts'q dqne la k'e gehkw'e ha eyits'q nàke dzatq ts'q dekq gehkw'e ha. İdi 1998 gots'q hanı sqòmباك'è la ts'q dqne eht'ànàegıle hqt'e. Government dqne dagogehkè hò, dqne dı hagedı, nàke dzatq ts'q eht'ànàgide gıgha esanıle ajà, wet'a

sòmba edegetsı xè nàke dzàtah nı̀dè nàgezè ha dı̀le, hı̀we k'alagede, ı̀dı hanı eghàlagıde-le ı̀lè. La wedę nı̀dè hanı gı̀xè gozq hà-le ı̀lè tahkò. Eyıts'q dı̀ne akq eghàlagıde sıı hanı gedı.

Ası̀ hazhq wexèts'ıhdzà dè, eyıts'q kòta edàni elexè nàdè ha nezı adade. Dı̀ne sòmba edegetsı adade, edàni sòmba hohı̀e ı̀doo adade, dı̀ne łets'q ade-le hanı-le dè ı̀zhı adade, dı̀ne sòmbak'è gha eghàlagıde dechıtah aget'ı adade, dı̀ne sòmbak'è gha eghàlagıde-le sıı lanı-le, eyıts'q dı̀ne nàowo k'e eghàlagıde adade eyıts'q deyatı k'e sıı eghàlagıde ha nıhtł'èkq gohlı ts'q aget'ı adade. Dı la wet'à edàni sòmbak'è wek'e eghàlagıde eyı wexèt'eh lanı gots'q eghàlagıde ha.

Kòta dı la weghq wedànàts'eta wegondı ghà, edàni dı̀ne kòta elexè nàdè deèzq nezı gı̀xè gòzq adade. Hazhq t'à, edàni łeot'ı eyıts'q dı̀ne kòta elexè nàgedè sıı sıı hòtł'ò gı̀xè ładı agode hà-le gedı eyıts'q kòta edàni dı̀ne elexè nàdè sıı hòtł'ò ładı ade hà-le gedı.

EDÀNİ DÖNE KÒTA NÀDÈ EYİTS'Q KÒTA YAGÒLA ŁADI

Kòta yagòla edàni dı̀ne gı̀xè ładı gozq - kòta dı̀ne dı hanı ası gıhtà, amı seè "ası wets'q eyıts'q ası wet'sq-le" - Canada k'ezhı hazhq ts'q dı̀ne gıghq nànegıdè. Edzanèk'e t'a kòta yagòla sıı dı sòmbak'è hòlı gots'q hazhq elexèt'e gıt'ahòeza. Hanıkò, edàni ghq kòta yagòla mọhdaà akq goxè deggha eghàlagıde goxè aget'ı-le eyıts'q edàni ghq dı̀ne mọhdaà akq eghàlagıde-le wek'egezghq ha gıwq. Dı̀ne nıhtł'èkq ghq nọt'e-le dq t'ahsı akq la gıts'q-le.

Sòmbak'è wets'ızq edàni dı̀ne kòta elexè nàdè mọhdaà la gıqt'a-le ı̀lè sıı, la gıts'q adade. Edàni ghq dı̀ne la gıqt'a ha dıı sıı, dı̀ne nıhtł'èkq 12 weghq nàgıtl'è-le ts'ızq hòt'e. Dı gha dı̀ne Edzanèk'e nàdè nıhtł'èkq ghq nàgıtl'è-le eyıts'q dı̀ne deggha la gha hoghàgetq-le hò la nezı gııtq adade. Kòta nechàlea eyıts'q whacho gıkòta yagòla sıı la gha nàdagehdè-le hò gıgha la gohlı ajà. Gı̀xè edàgòt'e eyıts'q kòta xè whagots'q hanı hòt'e, ı̀neè edàni elexè nàgıdè eyıts'q la edàtlq gohlı ı̀lè sıı wet'à hòt'e.

WEXÒEDI EYITS'Q EDÀNÌ WEGHOTS'ÈDA

Wet'à ndè k'e eghàlats'eda ha nıhtł'è hazhò gòzha dè eyits'q kò yagohle ha wexè hoıwo tł'axqò dè asıı wek'agehta eyits'q edànı la wexqıhdı gha wexè hoıwı ha.

Nàowo ghà la wek'ehòeta, edànı la hohłè ha eyits'q ndè edànı weghàlada ha eyits'q edànı ndè senàdle ha hazhò nàowo ghà wexòedi ghà wek'e eghàlagide ha. La wetat'e hohłè ekıyeh, wek'ehòeta ha ahsı edànı kò hohłè haıle sıı weghà agıla nıı gha wek'ahòeta ha, eyits'q ahsı asıı wek'ahòeta nıhtł'è ghà asıı hazhò edànı hohłè haıle sıı nàowo ghà agıla nıı gha wek'ahòeta. Dıı weghò nàxòt'è ts'ò dıı nàowo ghà eghàlagide ha.

Wek'ahòeta ha ats'q dıı hanı hazhò wek'ahòeta ha, la wemqò tı gıhchı ha eyits'q la wemqò edànı eghàlagide ha gedı ıle sıı, ahsı nàowo ghà eghàlagide nıı gha wek'ahòeta ha.

Ndè wexòedi gha nàowo gohlı sıı, asıı ghàgeda sıı hq't'e, adı dıone eghàlagide eyits'q edànı asıı hazhò teè nàdè wexòedi ha t'ahsı nezı gıxòedi ha. Dıone dıı hanı la k'e eghàlagide eyits'q amıı see dıı hanı la ts'ò hanıza xè gogede xè wexòıhdı ha. Dıı la wexòedi dè, asıı hazhò teè nàdè wek'agehta dè, edànı tı k'etł'ò eyits'q teè totł'a ts'ò ehtł'è edànı sıı wek'agehta ha, eyits'q hıwe wendı eyits'q hıwetsòa teè nàdè, kòta yagòla, hıwe eyits'q adı hıwe nàdè sıı hazhò wek'ahòeta ha.

Dıı la edawhats'ò whezq sıı edànı asıı wek'ahòeta sıı, gıla yazèa ładı ade ha. Edànı asıı wexòedi t'ahsı ładı ade ha, tı wek'ahòeta, adı k'etł'ò, adı ts'ò haılı, dıı la weghò nàxòt'è nıdè, dıı asıı wek'ahòeta hazhò yazèa ızhı ade ha,

Dıı hanı wegondi eyits'q asıı wexòedi wegondi nàgehtsı sıı wet'à xo tat'e weghò gondı hohle ha, eyıı nıhtł'è Mackenzie Valley eyits'q Tı gha k'àodeè gıghada ha eyits'q tł'axqò dè amıı dıı nıhtł'è ts'ò agele ha sıı hagele ha.